

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 -- Cor.
Pe jumătate an 14 -- "
Pe 3 luni . . . 7 -- "
Pe o lună . . . 2-40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 -- franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 112.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Sămânța: vânt, - recolta: furtună

O apropiere, care ar putea să intereseze mai multă lume, ne oprește atenția, într'un ziar unguresc: „De câteori politica națională maghiară năzuiește în chip mai caraghios spre jinta ei, de atâtea ori ies la iveală cu mai multă îndrăsneală și năzuințele separatiste. Cum începe maghiarimea să sprijinească pretențiuni naționale, numai decât se pornesc și agitatorii naționalităților, iar dincolo de Drava se ivesc puternice năzuințe de separațiune. Așa au fost acestea în trecut, așa sunt și astăzi...“ Urmează exemple, dela 1848 și mai dincoace până în zilele noastre...

Am subliniat, în citația de mai sus, câteva cuvinte, câteva expresii, cari de sigur sunt improprii. Nu e vorba, în adevăr, de năzuințele pe cari le-ar urmări o politică „națională maghiară“ cuminte și cumpănită, ci de aceea pe care o urmărește o orbire șovinistă; nu sunt năzuințe „separatiste“ acelea cari se opun, cel puțin din partea naționalităților nemaghiare din Ungaria propriu zisă, politice de opresiune sub care gem, ci dimpotrivă sunt năzuințe de consolidare a Statului poliglot ungar, și prin aceasta a imperiului, a monarhiei austro-ungare. În sfârșit, este impropriu a se numi „agitatori“ următorii acestor din urma năzuințe, câtă vreme mult mai potrivită ar fi această po-

reclă pentru aceia cari, prin politica lor agresivă și opresivă, împiedecă unirea și buna înțelegere dintre cetățenii acestei țări, aruncă sămânța discordiei și a urei între dânșii.

Incolo însă, observația este câtse poate de justă, — și noi ne mirăm numai de un singur lucru: ce poate părea atât de curios, sau insolit, în aceasta, șovinistilor noștri?...

Da, de câteori șovinismul își arată dinții și zugrăvește pe toți păreții soarta ce are de gând să rezerve celor mai mulți din cetățenii acestei țări, aceluia adevărat, ce n'au avut orbul noroc să se nască din părinți maghiari, deatâtea ori, în modul cel mai firesc, s'a observat, se observă și se va observa mereu, și recrudescența împotrivirii.

Mai mult: în chip tot atât de firesc, se poate întâmpla ca să se treacă dincolo chiar de simpla atitudine de împotrivire, și să se urmeze după un percept tactic care spune, că adesea cea mai bună apărare este atacul.... Și atunci, firește iarăș, că va trebui să te folosești, pentru atac, mai ales de acele momente când adversarul e ocupat cu forțele lui în altă parte.

Crâncenul adversar al popoarelor nemaghiare din Ungaria, șovinismul, fiind ocupat totemai cu intenția d'a făuri noi arme pentru îngenunchierea și zdrobirea lor totală, — ce alt

au să facă deci, și în această împrejurare, acele popoare, decât să prindă momentul, și să-și reia cu toată energia, ce trebuie să le dea instinctul conservării chiar, dacă altceva n'ar fi, atitudinea de apărare, — eventual chiar de atac.

Tânguirca e în deosebi mare acumă față de cele ce se petrec „dincolo de Drava“, unde în adevăr manifestațiile iau un caracter din ce în ce mai pronunțat de desfacere de Ungaria, de „separatism“ care va să zică. Dar cine e de vină, dacă în cele din urmă aceste manifestații au ajuns aci, și poate să treacă și mai departe, până la turburări grave cari să zguduie înseși temeliile monarhiei habsburgice? Nimic, și nimeni altul, decât șovinismul maghiar, decât blestemata și nenorocita gospodărie care se încapăținează a se arăta muma numai pentru o minoritate a populației din „țările coroanei S-tului Stefan“, — iar pentru majoritatea ei este ciumă înăbușitoare și ucigătoare.

Vecinic adevărată rămâne vorba, că cine samănă vânt, culege furtună... Ce a sămănat pururea, ce samănă astăzi, și ce își propune a sămăna încă, și de aci nainte, șovinismul, grandomania și pornirile tiranice ale mâinei de norocoși ce s'a înstăpănit vremelnic la conducerea destinilor acestui nenorocit stat polietnic? Nimica nici odată altceva, decât vântul rece, ghiățos, respingător al urei, al amenințărilor, al apăsării... Ce alt vreți dar ca să recolteze, decât șuierul și mai stri-

La telefon

— Monolog comic pentru un tânăr —

De dr. Horia Petra-Petrescu

Tânărul, de vre-o 25 de ani, îmbrăcat după ultima modă, stă la masă și are scoica de telefon la ureche.

Pune scoica la loc și sună nervos.

— „Allo! Allo!“

Tăcere. Altă mânăire nervoasă la telefon.

— Allo! Allo!...

da, domnișoară...

Vreau unu pe șase... Cum? (mirat)

Se însoară?

Dar cine-mi vorbește?

Pardon (râde), doamna greșește!

Aici e... (ochi mari, satisfăcut de gluma ce o spune).

Ministrul, ministrul de culte!...

(râde superior).

Haiti!... a sfârșit-o! s'a dus!... a! (nervos, gata să sară) prea multe

îndre-ți mai face și telefonu! (cătrănit)

Îi vine să-i sfărâmi nebun cu bastonu'

și scoică, și sarmă, și...

(gentil) Cum? A... da!

Te rog... domnișoară... ascultă mata:

Se poate? Dă-mi repede: unu pe șase...

(așează scoica la loc. Se șterge cu batista și încearcă ceva de trecere de vreme, cu degetele arătătoare în buzunarele jiletcei)

(încăndit) A naibii poveste! Ce m'apucase

Să-i dau întâlnire pe astăzi la nouă?...

(e chemat la telefon, duce urechea la scoică)

Allo! Allo!

(tăcere. Pentru el). E cald, de-o să plouă.

E bine, de nu, să știi, mă lovește damblaua.

(adunându-și buzele)

Să vezi, trai nineaco! de-oiu prinde paraua.

Didina e bună, iubește și — pace.

(In scoică)

Cum?... Sună într'una? Nu vine?

...Ei, drace!

Allo! Allo!... Te rog domnișoară

Aștept de un secol!... Parol, mă omoară!

(mai liniștit)

Cum?... A fost legătura odată greșită?

Ei bine, acuma?... Mersi!

(așează scoica la loc. Pentru sine.)

Da' pocită

Ființă! Ce bine-i că n'o am pe aici, 'n apropiere.

I-aș scoate toți dinții! a naibii muiere!

Mai proastă ființă nu cred că există

Decât o astfel de te-le-fo-nis-tă!

(Își răsucesce o țigaretă. Soneria dela telefon.)

Allo! Allo! A, da... (dulce)

Didina? Bon Jour!

Sărut ochișorii... O stai, te conjur!

Imi pare un lucru grozav sacrileg

(cu g'sturi mucalite la inimă)

Că 'mi ești prea departe. Nu pot să înțeleg

Că glasul tău...

Ce zici?... Pot să priceapă?

Poftească!... Te superi? Dar cum să înceapă

Logodnicu-? și vorba? Ei; știi că ai haz?

...Cum? Ai pete, roșeață, de plâns, pe obraz?

De ce plângi, draguță?... Ha, ha, știi că'mi placi?

Acelea-s romane de oameni burlaci! (în zeflemea)

O suflete negre îți dau să citești

Ce astfel de carte?... Chiar mama? Glumești?

Atunci (ca și când s-ar fi fript la buze) — se'nțe-

lege — că are dreptate.

Firește, — i eu minte — Eu nu cunosc bine.

Vrea alte romane? Cu Paul și Virgine?

Pe mâine primi-va un maldăr întreg.

Dar (sentimental), dragă Didina, nu pot să'nțeleg...

(tăcere bruscă).

Allo! Domnișoară, ei, știi, are haz?

Acuma 'nterupe!... Să mori de necaz!

(tăcere).

Allo! Da... firește... vorbesc.

Mai multe minute? Ce-ți pasă?! Plătesc!

.....

(cu altă față, dulceagă)

Didina,... iubita,... tovarășa mea!

Cum? (ochi seducători) Vrei pe de seară să mergi

[la Șosea?]

Prea bine!... Ce haină? Aici mă pricep:

Să iai (sentențios) pălăria aceea cu crêpe.

Gigantică, știi tu, de pare-un burete,

Iar tu de subt dânsa un gureș — sticlete...

(Dă ochii peste cap).

(Revine).

Și haina? da, haina 'n culoarea *changeant*.

In haina aceea 'ți stă bine...

Un an

Privirea-ș într'una, cântarea-ș poeme,

Pe lira 'mi măiastră... Cum? Nu e vreme

dent, și mai amenințator încă, al furtunii, care odată deslănțuită în toată furia ei, nu se va mai putea ști unde va avea să se opriască și cu câte și ce fel de pagube, pentru unii și pentru alții?

Furtuna murmură acuma și amenință să se ridice de peste Drava. Dar șovinismul face totul ca s'o stârniască și de prin alte părți, de pretutindeni, dela câteși patru colțurile țării, s'o sgândăre și s'o ridice ca un vârtej cuprinzând întreaga alcătuire factice, din mijlocul căreia mâna de stăpâni exaltați, înnebuniți, scrâșnește, spumegă — și tremură.

„Ale tale dintru ale tale” — iată ce trebuie să-și zică șovinismul maghiar. Dar întrebarea cea mare, și cea mai de actualitate acuma, este: ce trebuie să-și zică alții, mai înțelepți, și a căror răspundere nu este mai mică, ci poate chiar mai mare, față de primejdiile ce amenință alcătuirea aceasta de echilibru european dintre apus și răsărit, — față de furtuna a cărei apropiere toți ce au urechi de auzit, nu pot să n'o audă.

Demisia guvernului și contramandarea camerei. Din Budapesta ni-se anunță: Ședința de ieri a camerei a fost de foarte scurtă durată și era stăpânită de o dispoziție ceremonioasă și posomorită... La orele 11 a. m. președintele *Náray* deschide ședința și anunță camerei, că primul-ministru voiește să vorbească.

În mijlocul unei atenții generale se ridică contele *Khuen-Héderváry* și declară, că guvernul și-a prezentat *M. Sale* monarhului demisia, pe care *M. Sa* a primit-o.

Propune deci, că din cauza schimbărilor ce va obveni în guvernare, camera să fie contramandată pentru un timp scurt.

Náray declară această propunere ca primită și închide ședința. Alți oratori nu s'au mai anunțat la cuvânt.

În culoare stăpâna o dispoziție foarte agitată, mai cu seamă *Tisza* și *Andrássy* agitau vehement pentru rezoluție. În chestia aceasta partidul guvernamental va ține o ședință, în care fracțiunile *Lukács* și *Tisza* pentru primadată vor sta față în față.

Se așteaptă ciocniri de vederi agitate, al căror sfârșit va fi, că *Tisza* cu vreo câțiva aderenti vor părăsi partidul muncii.

Ziarul „*Neue Freie Presse*” în numărul său de ieri afirmă, că *M. Sa* va autoriza pe *Lukács*, care împreună cu partidul lui *Justh* vor rezolvi criza.

Însă afară de *Lukács* vor mai fi chemați în audiență la *M. Sa* următorii: cont. *Albin Csáky*, *L. Náray*, cont. *Ștefan Tisza* și probabil *Coloman Széll*.

„*Neue Freie Presse*” publică următoarea listă a noului minister:

Președinte: *L. Lukács*.

Ministru de comerț: cont. *T. Batthyány*.

” ” interne: *Fr. Kabos*.

” ” justiție: *Iul. Wlassics*.

” ” instrucție: cont. *I. Zichy*.

” ” agricultură: cont. *B. Serényi*.

Președintele camerei va fi, după știrea ziarului „*N. Fr. Pr.*”, probabil *Iuliu Justh*.

După știrile ce le primim, audiențele vor începe de luni și vor dura mai multe zile.

Răspunsul prim-ministrului Stürggh la interpelețiile deputaților Schraffl și Sustersic. În ședința de joi a parlamentului austriac prim-ministrul Stürggh a răspuns la interpelețiile făcute de către deputatul *Schraffl*, din partea partidului creștin-social și de către deputatul *Sustersic*, din partea slavilor de sud, cu privire la modificarea paragrafului 43 al proiectelor militare, în înțelesul că, chemarea rezerviștilor și rezerviștilor supletori să se poată face numai prin o hotărâre a parlamentului ungar:

Guvernul ces. reg., a spus primul-ministru, a primit o notă autentică din partea guvernului ungar, despre interpretarea plănuită a drepturilor coroanei, asigurate în legea austriacă din 30 mai, anul 1888, și corăspunzător acesteia în articolul XVIII a legii ungare din același an, cari privesc chemarea la serviciu activ în timp de pace a rezerviștilor din anul prim și a rezerviștilor supletori din cele trei clase mai tinere. În chestia planului acestuia, considerând interesele de mare importanță ale armatei comune, cari vin în legătură cu acesta, precum și considerând, că în această chestie se vorbește și de sistemul de apărare, care este definit în legi și înființat prin decisiuni reciproce obligatoare și prin consimțirea comună, — guvernul a luat o atitudine foarte corectă și considerând starea actuală a chestiei trebuie să abstatu de a intra mai departe în amănunte, fiind aceasta contra tradițiilor de comunicare oficială între ambele guverne. Pe domnii interpelanți și onorata casă îi asigur, că guvernul ces. reg. și-a ținut de o datorie de a avea în procedura sa grija cea mai mare pentru interesele destoiniciei puterii ar-

mate a monarhiei și pentru toate interesele Austriei, cari sunt în legătură cu aceasta.

Provizoriul și cercurile militare. După cercurile militare din Viena provizoriul ar oferi următoarele favoruri:

1. După provizoriu, urcarea contingentului pentru întreaga armată va fi numai de 33,000 feciori, iar după legea militară proiectată ar fi de 54,000 feciori.

2. În urma acestei împrejurări bugetul provizoriului militar va fi mai mic decât a legii militare proiectate.

3. Provizoriul nu introduce serviciul militar de doi ani, dar va oferi toate favorurile, cari ar intra în vigoare deodată cu legea militară proiectată.

4. Cercurile militare promet, că în caz, dacă cu ajutorul provizoriului contingentul trupelor se va putea complini corespunzător, atunci cea mai mare parte, poate chiar toți din acei cari servesc în al treilea an, după doi ani și jumătate vor fi concediați.

5. Cercurile militare se provoacă la împrejurarea, că în timpul provizoriului se va putea rezolvi mult mai ușor și mai temeinic chestia subofițerilor, care este una dintre primele condiții a plasmuirii proiectelor militare.

Situația politică în Croația. De mai mult timp în Croația liniștea și ordinea e restabilită. Se știe că autoritățile polițienești din Zagreb luaseră măsuri extraordinare pentru a înăbuși mișcările de orice natură ale croaților. Aceste autorități și-au împlinit cu atâta zel datorita ce li-a impus stăpânirea încât despre libertăți de orice natură în Croația nu se mai putea vorbi. Presa fusese amuțită, libertatea de întrunire încălcată. Cetățenii au eșit atunci în stradă. A curs și sânge; vor fi știind ei pentru ce. Acum e pace. Măsurile acele extraordinare nemai având rost acum, au fost retrase și s'a restabilit astfel viața normală.

Partidul sârb independent și coaliția croată au ținut eri seară o ședință secretă în care s'a discutat situația politică, pregătirea alegerilor și organizarea generală a partidelor. Grupul opozițional, așa numit partidul centrului, încă n'a hotărât atitudinea sa față de han. Dumineca viitoare va aduce hotărâre definitivă în această chestiune.

Situația critică a guvernului austriac. Ziarul *oficios* din Praga al partidului cehilor radicali este informat din cercurile parlamentare austriace, că situația guvernului Stürggh este foarte critică și că în curând va trebui și el să demisioneze. Ca urmas a lui Stürggh se amintește deja baronul Beck, fost prim-ministru austriac și baronul Haynould, actualul ministru austriac de interne.

De vorbe frumoase? E timpul pierdut?
Ba nu! Dimpotrivă! Da' ce? — s surdo —
— mut?

(sentimental, fals)
Privește afară — e palidă luna,
Părechile 'nviță la visuri într'una.
(radios)

Ha, ha; Ce plimbare măreață, solemnă
Vom face deseară!... Cum? (prozaic)
Vorba-i nedemnă?

Nu se vorbește așa 'n telefon?
E vorba cu cine! Cer scuze... pardon!
(atent)

Cum? Vine și mama deseară cu noi?
(pentru sine)
Imi vine să 'mi iau vorba
(oftează)

(sentimental)
pe dată 'n napoi
Atunci să luăm seama! Ah, dragă!

Didină!
Ești cea mai suavă, ești cea mai divină!
Tu singură 'n viață mi-ai fost arătarea...
(oprire bruscă)
A naibii! Ce-i asta? Pierdut-au răbdarea!
(strigă) Ei, ce vrea să zică? — Tăcere!
(dulce) ascultă?

(trântind scoia)
A, ce mai ființe stupide! Inculți!
(o ia din nou)
Dar bin', domnișoară, să nu pot vorbi?!
Ei, toate au margini! Ce zici?... Saprستي!
(dulceag)

Allo!... da, duduie!
Ar vrea, fermecată, povești ca să-ți spuie,
De lună, de stele, chiar inima mea...
(râde, bătându-și joc de cuvinte).
(revine)

Cânta-vom prilejul de sear', la „Șosea”.
Birjaru' 'n căuciucu'-i ne-a duce,

Didină.
Fugi-vom de lume pe cai făr' de splină!...
(se laudă singur)
De ce râzi?... Ascultă... Te rog foarte mult
Știi și tu prea bine cum toate te-ascult,
Ei, dă-mi esculțare!.. Rugarea mea?..

Iată:
Să-i umpli la mama urechea cu vată.
Ia ce să ne-asculte? Aducerea-aminte
Adeseori, dragă, te scoate din minte.
Mi-e milă de dansa!
Să vezi o s'o doară!

(Pentru sine) Da' bine-o să fie de-o tragem pe
sfoară!...
(Ascultă, vesel, cu ochii plini de bucurie)

(Tare) Da... toate pe placu-ți: o masă la „Flora”?
Ideia-i genială — pe plac tuturor.
(Se mângâie pe pânțele)

Pe varză să fie bobocul de rață?
Știi, meriți medalie!... Vom sta pe terață
Și muzica cântă duos — în surdină.
...Chiar gându' mă'ncântă, chiar gându', Didină!
(Trăgând cu ochiul)

...Ce zici? Ne vom duce apoi prin boschete?
O mică plimbare?... cu fraze cochete
Eu brațul ți-'oin cere și-așa, amândoi,

Pe drumuri pierdute căuta-vom trifoi!...
...A, iartă, greșala! Trifoi nu se poate,
(Cu patos fals)

Da' stele pe bolta cerească, pe toate
Cu ochii la ele, le-'om număra...

(Trecere bruscă)
Iară se 'ncurcă!... Ce vrei Dta?
Cu care 'ndrăseală încerci să vorbești?
(Îngâlbenește. Îi joacă scoica în mână)
...Ce zici? (resolut) E minciună!...
Așa să trăiești?

Nu-i crede Didină! Infamă! Minciună!
(Pentru sine)
S'a dus! Am sfeclit-o! De-acum noapte bună!
(Tonul obraznic de mai înainte)

Ei bine, madamă — i-auzi obrazare
S-ascultă conversația!... Cum?... Ești în chemare!
(pentru sine, sdrobit)
E Aglaea, (în slujbă?) o stiu după glas!
De-acuma te luptă! Nici mort nu mă las!
(tare)

Cum? Ce știi? De toate? Ți-am fost amarez?
Acuma la banii Didinii-antentez?
(ca mușcat)

Se poate-o mai gravă, perfidă minciună?
(rugător Didinei)

Nu crede! — palavre! Femeia-i ne bună!
(tăcere)

Da, dragă Didină! Nu-i crede! Nu-i crede!
(Aglaei)
Cum?... Zici că din ceriuri chiar Domnul ne vede?

Revoluție?...

Pe când oligarhia noastră maghiară abuzând de răbdarea popoarelor de asupra cărora își saltă nebunește calul, oferă spectacolul ridicolei parodii de revendicări glumețe și de formule prostesti. din cea mai extremă parte a occidentului european un mare cutremur social se anunță. Este sguđuirea ce o provoacă în acest moment, formidabila grevă a celor 1.000.000 de lucrători mineri englezi, care prin întorsătura ce o poate lua dintr'un moment într'altul, poate să producă urmări de importanță covârșitoare, nu numai pentru regatul Britanic, dar și pentru statele de pe continentul european, știut fiind că o asemenea transformare radicală în viața politico-socială a unei mari națiuni nu se poate petrece niciodată fără a provoca mișcări correlative și analoage în afară de hotarele ei.

Intr'unul din numerile trecute ale „Românului“ ne-am ocupat de această grevă.

Am arătat atunci în linii generale motivele conflictului dintre mineri și patroni.

Lucrătorii revendică dreptul unui minim de salariu pe care vor ei să-l fixeze. Bazați pe puternica lor organizație și pe fondurile însemnate de cari dispun, ei au notificat din primul moment, că cea mai mică tergiversare din partea adversă va aduce greva.

*

Guvernul englez care-și dădea seamă de urmările catastrofale ale acestei greve, a intervenit energic încă din primul moment între cele două părți preconizând o formulă care să ție seamă de interesele amânduror părților.

El a recunoscut dreptatea revendicărilor muncitorilor mineri cu condițiunea că

minimul de salariu să fie stabilit de comisiuni mixte din partea lucrătorilor și a patronilor împreună cu reprezentanți ai guvernului care vor avea dreptul a hotărâri în caz de contraversă. În acelaș timp a cerut, că aceste comisiuni să funcționeze permanent spre a nu se produce în viitor asemenea evenimente.

A voit cu alte cuvinte să introducă arbitrajul obligator. Lucrătorii nu au voit să facă nici o concesie, susținând cu tărie, că salariul minim să fie admis așa cum l-au făcut ei și nu altfel. În fața acestei atitudini înțelegerea neputându-se face, greva a izbucnit; peste 1.000.000 de lucrători au părăsit lucrul.

Pe lângă acești lucrători au mai notificat că se vor pune în grevă și lucrătorii industriei transportului în caz când se vor transporta cărbuni din alte țări, spre a se face față trebuințelor publicului, sau în caz când se vor transporta trupe militare împotriva minerilor.

Cu chipul acesta întreaga viață națională a Angliei este suspendată. În afară de 1.000.000 de lucrători, care au părăsit lucrul din liberă voință și care fiind pregătiți pentru aceasta nu vor avea de suferit mult, vor fi aruncați pe drumuri încă 3.000.000 de lucrători dela diferite industrii în legătură cu cărbunele.

Cu chipul acesta o imensă armată de neactivi și de muritori de foame se află astăzi pe solul mării Britanii.

*

În ședința de marți a camerei comunelor, primul ministru Asquith a făcut declarații privitoare la demersurile sale.

Premierul englez a declarat fără înconjur ca intervenția sa nu a reușit. Negocierile nu sunt întrerupte, a declarat Asquith, dar se află într'un impas. Timpul este un factor vital în asemenea împrejurări. Cu timpul se va opera o apropiere și va fi posibilă poate și o acomodare. Așteptând el nu rămâne neactiv. Munca acuma a încetat în uzine. Urmările acestei opriri a activității țării sunt pentru prosperitatea ei națională și chiar pentru viața cotidiană a majorității, sunt cel puțin așa de formidabile cât s'au putut bănuși dela început și ele cresc în fiecă moment. Apoi ministrul cerând camerei să se mulțamească numai cu aceste declarații a spus:

„Deplâng mai mult ca orice altă persoană că eforturile noastre de până acuma nu au putut împiedeca o catastrofă națională, dar declar și cert tuturor, în aceasta incintă, fără deosebire de partid, să se mulțamească cu această declarație. Declar că fie că e vorba de guvern sau de vre-unul din partidele acestui conflict, sau dintre cei care le sfătuesc, sau dintre cei care au vre-o influență asupra lor, răspunsibilitățile aceleora care, având în puterea lor mijloace de a face ceva, pentru a micșora gravitatea teribilei calamități naționale, nu ar exercita aceasta putere în toată întinderea sa, vor fi răspunsibilități ce vor atârna greu pe ei în istorie“.

*

Cuvintele primului ministru au provocat o adâncă impresie asupra Angliei. Toate zările privesc situația cu cea mai mare îngrijorare. „Times“ marele organ conservator sfătuește toate partidele să se unească împotriva anarchiei unei singure clase sociale care primejduiește viața națională.

„Daily Chronicle“ Organ liberal comentează situația în următorii termeni:

„Dacă leaderii muncitorilor nu se grăbesc să adereze la un agajament cât mai curând, ferul va intra în sufletul națiunii și urmările vor fi de așa natură cum lucrătorii nu le vor fi așteptat nici odată. Națiunea va decide ca asemenea lucruri să nu se mai producă niciodată, și cine știe dacă, în mânia sa, va putea alege cele mai bune metode pentru a-și realiza hotărârea:

Ziarul „Observer“ preconizează ca măsură de represiune împotriva lucrătorilor înflămânzirea lor prin refuzarea vânzării de articole alimentare în regimea grevistă. Iar ca soluție preconizează sistemul coproprietății în care și lucrătorul să fie interesat la venitul minelor.

„Pall Mall gazette“ scrie: Există în toată țara o remarcabilă mișcare de revoltă contra anarchiei care ne amenință în toate clasele sociale. Suntem sătui de a fi în voia unei minorități zgomotoase ca aceia a sufragetelor sau a unei minorități tiranice ca aceia a Trade Uniunilor.“

Organul conservator preconizează câteva soluții:

1. Arbitrajul obligator. 2. Dreptul statului de a pune mâna pe fondurile Trade Uniunilor când sunt în contra comunității. 3. A fi considerate ca complot împotriva siguranței statului toate grevele care, ca aceia a minerilor sau a căilor ferate de anul trecut, amenință siguranța statului. 4. Supresiunea dreptului de propagandă pacinică printre lucrătorii nesindicați și care nu voiesc să părăsească lucrul.

*

De altă parte însă se ridică glasuri simpatice și în favoarea lucrătorilor. Se vorbește de naționalizarea minelor adică de a trece din posesia particularilor în a statului ceea ce ar fi un pas imens spre societatea socialistă, și care ar constitui un precedent foarte primejdios pentru toate marile întreprinderi industriale. Alții vorbesc de acordarea dreptului de salariu minim la toate categoriile de lucrători.

Și pe când acest haos de opinii se sbate, întreaga viață națională amenința să fie desființată. Toate industriile își închid rând pe rând atelierele. Armata muritorilor de foame crește, trenurile nu mai circulă, teatrele nu mai sunt luminate, me-najerele cari încălzesc cu cărbuni încep să-l cumpere cu prețuri enorme, de trei ori mai mari decât cele de până acum...

Lumea se întreabă ce va fi?

Ce va fi?

Situația a fost în chip foarte potrivit caracterizată de ministrul de război Haldane care încă la începutul grevei a declarat într'un discurs, că, nici odată Anglia dela Invincibila Armada încoace nu a trecut printr'o mai mare primejdie...

Acesta e cuvântul uneia din cele mai importante personalități ale Angliei...

De Invincibila Armada au scăpat-o pe Anglia valurile mării, cine însă o va scăpa de furtuna aceasta internă?

Cum se vor isprăvi lucrurile?

Calma-se-va aceasta criză, ori vom azista la o revoluție nemai văzută tocmai în țara clasică a conservatismului și a evoluției lente?...

Răspunsul îl va da ziua de mâne.

Oricare ar fi el însă, nu trebuie uitat că, dacă asemenea incendii se pot produce în Anglia, unde nu se cruță nimic pentru a le preveni, ce poate fi într'o țară ca Ungaria noastră unde dimpotrivă nu se cruță nimic pentru a le înteti? Și unde în locul unor bărbați ca Asquith și o cameră ca cea

Bine, să vadă !... (Didinei, vrând să păstreze tonul
de mai înainte)

Când ieși la șosea ?

(Aglaei)

Te dă la o parte! Să taci!

(Didinei)

S'ar putea

S'aduci pentru tine și șalul cașmir ?

Iți stă de minune! Așa te admir!

(tăcere)

Cum poate să-ți cadă cuvintele greu ?

Cum?... Nu vii de seară?... Dar știi tu că eu

O lună întreagă visam întâlnirea ?

... Ce zici ? E minciună?... Imi vrei răstignirea ?

(dureros, prefăcut)

N'ai inimă, suflet!

(Aglaei)

Să taci!

(Didinei)

Nici noblețe!

... De mult observat-ai că tai fețe-fețe ?

Că n'am altă țintă fără doar zestre ta ?

Se poate?...! Didină! (desolat)

Iubita mea! A!

Nu-i crede nebunii! Nu vezi ? E smintită!

...E ultima-ți vorbă?... (furios)

Pământu' mă 'nghită!

(Aglaei, furios, amenințând)

Ți-oi rupe eu conciu !

(dulce, cu ultima speranță de scăpare)

Didină! Când vii?...

(Nici un răspuns. Așteaptă. Zadarnic. Aruncă scoica pe masă. Iși bagă mâinile în buzunar, amărît și fluieră a pagubă. Apoi după un târziu)

...S'a dus zestrîșoara de-o sută de mii..."

Sulina, Sept. 1911.

engleză, avem un parlament în care calimările asvârlite și ciomegele țin locul oricărei argumentări?...

Anarhia din China. Devastările și tâlhăriile în Santung continuă încă. În părțile nordice o armată de o sută mii chinezi bine armați în față a 7 mii răsvrățiți. Dacă tulburările vor continua armata chineză va pune în mare primejdie porturile. E dorința tuturor ca Japonia să trimită trupe.

Un vas de războiu francez a transportat pe țărm la Toku mulți marinari. Tot așa un crucișator american va transporta acolo eămbătă două sute marinari.

Partidele din China au încheiat un compromis în înțelesul căruia guvernul din Nanking se va dizolva, iar noul guvern va avea sediul în Peking.

Pekingul va fi recunoscut de capitala republicei.

Din Turcia. (Parlamentarii români și alegerile). Corespondentul din Constantinopol al ziarului bucureștean „L'Independance Roumaine” vorbind de plecarea fostului deputat român d. dr. Filip Mișea, în provincie pentru campania electorală, spune, că un mare număr din membrii partidului „Uniune și Progres” al junilor turci, a ținut să-și arate simpatia față de eminentul bărbat politic aromân, salutându-l la plecare. Aceasta arată simpatia deosebită, de care conaționalul nostru se bucură în cercurile politice otomane.

Până acuma trei sangiacuri i-au oferit să-l aleagă ca reprezentant în parlamentul otoman. Aceasta este o dovadă, că serviciile, cari le-a adus distinsul bărbat politic cauzei liberale în tot timpul cât a stat în parlament, sunt bine apreciate nu numai în sânul partidului, ci și în masa poporului.

Grație acestei bune înțelegeri dintre conducătorii politici ai noii Turcii și frații noștri din Macedonia e locul să sperăm, că vom eși cu succes din campania electorală, care s'a deschis.

Grecii și bulgarii. De câțva timp se vorbește mereu, că între aceste două popoare a urmat o înțelegere cum nu a existat niciodată dela venirea poporului bulgar în Europa.

Se știe, că dela așezarea bulgarilor dincolo de Dunăre ceea ce s'a întâmplat cu vre-o 2 secole înainte de venirea ungarilor noștri aci, s'a deschis o dușmănie de moarte între greci și bulgari, care cu toată robia ce li-au impus-o turcii timp de 4 secole s'a păstrat până în zilele noastre.

Înainte se certau pe stăpânirea părților din sudul Balcanului până la mare, acuma se ceartă pe moștenirea imperiului turc.

De o vreme însă versiuni diferite voiesc să acrediteze părerea, că această dușmănie ar fi dispărut, grație junilor turci, care prin energia directivă ce au imprimat politicii interne ale țării, i-a făcut să-și puie pofta în cui pentru multă vreme față cu moștenirea. Astfel s'a exploatat mai mai întâiu vizita prințului moștenitor al Greciei la Sofia cu ocazia serbărilor pentru majoratul prințului Boris. Apoi s'a pus în circulație svonuri cu o contravizită a regelui Ferdinand în Grecia. Acum în urmă s'a afirmat, că cu ocazia slujbei în onoarea ortodoxiei la biserica din Fanar, patriarhul ar fi pomenit și pe țarul Ferdinand în rugăciunile sale pentru suveranii ortodoxi. Acuma se dovedește că svonurile acestea s'au pus intenționat în circulație spre a impresiona pe turci făcându-i să creadă într-o minune imaginară a elementului bulgar și grecizant în fața junilor turci cu ocazia alegerilor.

Millerand despre armată. Ministrul de războiu francez Millerand a spus la banchetul presei militare, între altele, următoarele:

„Nu de geaba a trecut 40 de ani dela înfrângerea noastră. Jertfele populației pentru armată n'au fost nefolositoare. Fără a fi nemodești, putem și trebuie să spunem, că avem încredere în armata noastră.

Poporul a arătat în zilele neuitate ale anului din urmă, că a știut să rămâie liniștit, de oarece era sigur de tăria armatei.”

Ministrul a încheiat, arătând, că programul aviației militare trebuie să fie executat cât mai urgent posibil, și a rugat presa să sprijine

toate chestiunile referitoare la pregătirea de războiu.

Jertfa incidentului dintre Italia și Franța. Din Roma se telegrafiază: Ziarele anunță, că Tittoni, ambasadorul Italiei la Paris nu se va mai reîntoarce în postul său. Deși se declară, că starea sanitară a ambasadorului Tittoni lasă mult de dorit, totuș domnește părerea generală, că Tittoni va demisiona în urma incidentelor din timpul din urmă dintre Franța și Italia.

Situația în Mexico. Din Chihuahua se anunță, că Emilio Vasco Gomez a fost proclamat de prezident provizoric.

Din Washington se telegrafiază: Șeful statului major, majorul-general Wood a prezentat guvernului un proiect pentru mobilizarea a 100,000 soldați americani la granița Mexicului.

Zi de zi americanii, mai cu seamă femeile și copiii, părăsesc teritoriul republicei Mexico.

Chestiile coloniale dintre Franța și Belgia. Ziarul „Matin” aduce șirea, că regele Albert al Belgiei cu ocaziunea reîntoarcerii sale din Africa de sud se va opri în Paris, și va vizita pe prezidentul Fallières. Scopul acestei vizite este pertractarea asupra mai multor chestii coloniale. Regele Albert cu ocaziunea aceasta va avea o convorbire și cu prim-ministrul Poincaré și cu ministrul coloniilor asupra chestiei actuale, care privește Congo.

Greva din Anglia. Uriașa grevă a minerilor din Anglia — după știrile ce sosesc azi — pare a se rezolva pe cale painică. Guvernul ca și proprietarii de mine, îngrijați de urmările ce a avut chiar până acum greva și ce ar avea de ar mai continua, încearcă acum toate modalitățile ca să se facă pace. Cei mai mulți dintre proprietari au primit deja condițiunile de pace formulate de guvern. Cei din Wales încă n'au renunțat la punctul lor de vedere, nu se vor mai împotrivi însă îndată ce guvernul va interveni serios pentru legiferarea minimului de plată.

În Lens societatea minerilor a dat o proclamație în chestiunea declarării grevei pe ziua de 14 martie n. Se spune în proclamație, că pensiunea lucrătorilor e mică și etatea de 55 ani, care îndreptățește a primi pensia, e prea mare, fiindcă numai puțin dintre ei o pot atinge.

Din aceste motive societatea în numele tuturor muncitorilor a pretins ca lucrătorii să primească o pensie de 730 franci și în urma unui serviciu de 25 ani. Văduvele și orfanii să primească ca pensie jumătatea sumei.

În afară de acestea au prezentat autorităților un plan de lege pentru munca de 8 ore pe zi, contra scumpetei necesităților de trai și stabilirea minimului de plată.

Toate aceste pretenziuni guvernul ca și proprietarii de mine, de silă vor trebui să le accepte. Lucrătorii au înțeles, că numai cu forța își vor putea câștiga drepturile ce li-se cuvin și de aceea n'au stat mult la târguială. În fața nemăsuratei puteri, ce reprezintă lucrătorii și care s'a manifestat prin oprirea fabricelor, prin întreruperea circulației trenurilor, ceea ce pentru Anglia e o adevărată primejdie; guvernul, ca și proprietarii de mine au văzut, că sunt mult mai slabi și dacă n'au cedat încă pe toată linia, vor face aceasta cât de curând.

Învingerea va fi deci a lucrătorilor. Această învingere e îndreptățită.

— Ziarul „Românul” și foaia populară „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.

Motivele căderii lui Khuen

— Un glas ungueresc disperat —

Arad, 9 martie n.

Ziarul „Alkotmány” din Budapesta, organul partidului popular, a trimis un redactor la Viena ca să cerceteze cu microscopul motivele prăbușirii baracei zidită după chipul și asemănarea marelui vulpoi cont. Khuen Héderváry. Și, dupăcum se va vedea mai la vale, osteneala acestui cercetător n'a fost zădarnică, căci, iată, în primul articol de ieri al ziarului său el descrie, pentru edificarea cetitorilor acestui ziar, toate „motivele” cari au pricinuit căderea rușinoasă a guvernului ungueresc.

Indureratul patriot declară că, criza isbucnită și care din cauza demisiei contelui Khuen a devenit acută, este mult mai gravă decât se pare la prima vedere.

Motivele adevărate cari au pricinuit căderea contelui Khuen nu sunt a se căuta în pactul făcut cu partidul kossuthist în chestia rezerviștilor, spune autorul articolului lui „Alkotmány”, ci mult mai adânc, în faptul, că în chestia dreptului electoral primul-ministru, contele Khuen-Héderváry, n'a voit să lucreze după placul prietenilor lui din Viena și n'a voit să joace după melodia cântată de radicalii din Ungaria. Dar aceasta numai la aparență. Căci cont. Khuen, spune autorul, luase în programul lui și a declarat mai de mulțori în parlament, că dânsul este aderentul sufragiului universal, egal și — cu oarecari restrângeri — secret, însă numai sub condițiunea, că acest drept electoral să asigure supremația naturală și istorică a ungarilor și influența potrivită a clasei intelectuale asupra vieții parlamentare.

„Anumite cercuri politice din Viena nu s'au putut însă împăca cu un astfel de drept electoral, care să fie o garanță puternică a regatului independent maghiar. Aceste cercuri, conduse de o ură neîmpăcată în contra a tot ce este maghiar, au voit ca prin cel mai radical drept electoral să dea frâu liber socialiștilor internaționali, dar mai cu seama naționalităților, asupra acestui regat independent maghiar; ele voiesc deadreptul prăbușirea internă a statului maghiar...”

Câtă lașitate și obrăznicie din partea unui organ pretins popular! Va să zică, M. Sale monarhului nu-i este permis să iubească egal pe toate popoarele de sub ocărmuirea Sa, acordându-le drepturi și libertăți egale, — dupăcum au și datorii și sarcini egale — pentrucă prin aceasta el voiesc prăbușirea statului ungar.

Dar să lăsăm să urmeze vâicărelile descredate ale lui „Alkotmány”:

„În serviciul acestei politice nebune, stau azi în Ungaria, afară de grupul ultraist al naționalităților, și așanumiții maghiari, cari nu mai trebuie arătați cu degetul, dar a căror afinitate spirituală, sentimentală și politică cu ziarul „Reichspost” nimic nu o dovedește mai bine decât faptul, că și ei serbează deja în persoana lui Ladislau Lukács pe urmașul contelui Khuen-Héderváry. Interesantă grupare: în Austria creștinii-sociali germani, boemii, slovacii și croații, în Ungaria anumiți maghiari iar lângă ei naționalitățile ultraiste, social-democrații, ligele francemasonone, sociologii și croații. Imperialiștii austriaci și internaționali din Ungaria, catolicii austriaci și francemasonii din Ungaria într-o singură tabără, având o singură armă, un singur scop: distrugerea statului național independent maghiar. (Teribil! N. R.) Iar coroana acestei alianțe

o formează acea generație a corpului ofițerilor din armata comună, crescută în spiritul ziarelor „Militärzeitung” și „Danzers Armeezeitung”, foarte neputincioasă la manevre, dar cu atât mai eroică în politică, notandum: în politica antimaghiară.

Oricât de bizară ar apare: nebunii „Gesamtmönarchie”-i cari vor să zidească pe calea tria-lismului prin distrugerea dualismului, ori prin fe-deralism, zic, acești nebuni au câștigat o influență primejdioasă în Viena și practică un joc primej-dios cu vrâsta de moșneag a regelui și cu bună-credința celor din anturajul tronului. Politica acea- sta nebună a pricinuit și căderea lui Khuen-Hédervár. Această politică printr'un provizoriu militar dubios și cu ajutorul lui Aulenberg voiește să pri-cinuască căderea definitivă a reformei militare, numai pentru aceea, pentru că după credința lor numai printr'o nouă trăgănare a reformei militare se poate grăbi introducerea unui drept electoral după placul lor în Ungaria...*

Pe cei dela „Alkotmány” se înțelege li doare căderea contelui Khuen. Nu facem noi constatarea ei însăși faptele petrecute de-un timp încoace în Ungaria dovedesc, că aici trebuie să vină cheia, care să deschidă largi porțile drepturilor ce i-se cuvin poporului. Dar faptele acestea mai dovedesc și aceea că drepturile poporului strivesc nu numai pe dușmanii lor ci și pe prietenii lor falși și tirani.

Să vină deci sufragiul universal, egal, secret și după comune, cu ajutorul căruia poporul să taie din rădăcini pomul putred care de peste o mie de ani a ținut în umbră și în negru întuierec milioanele ace- stei țări nefericite.

Aceasta este dorința noastră!

Statornicia, fiind numai durată sentimentului și a simțământului, nu e nici laudabilă, nici de- je-nabilă; lucruri ce nici cerem nici luăm.

Căința, e mai mult teama de răul comis și de ce naste din el, decât căința.

La Rochefoucauld.

Scrisoare din Roma

Papa Piu al X-lea și românii. Presa italiană și mediațiunea Puterilor pentru pace. Turbu- rările studentești din Neapole.

Zilele trecute, fostul atașat militar al Ro- mâniei la Roma, d. Lt Colonel Vlădescu, a fost primit în audiență, împreună cu soția d-sale, de papa Piu al X-lea. Îndată ce com- patrioții noștri s'au apropiat de tronul apos- tolic, Sanctitatea Sa le-a spus următoarele cuvinte:

— Voi sunteți români, așa dar sunteți de viță romană ca și noi italienii.

Apoi a rugat pe ofițerul nostru să-i spună câte ceva despre românii, iar la despărțire le-a dat astfel binecuvântarea:

— Vă binecuvîntez pe voi, pe rudele voastre și pe amicii voștri *in sensul dorit de voi!*...

De o săptămână încoace presa italiană nu se ocupă de altceva decât de svomul că marile Puteri europene după inițiativa Rusiei ar fi ho- țărît să intervină pentru terminarea războiului italo-turec. Trebuie însă să constatăm că presa italiană s'a înșelat grozav asupra rostului a- acestei interveniri și a luat drept o realitate ceea ce nu e decât o dorință proprie. Anume, s'a crezut și se crede încă aci de mulți că Pu- terile intervenind, vor face presiune la Con- stantinopol, impunând turcilor condițiile de pace ale italienilor, în primul rând recunoas- terea suveranității depline a Italiei în Nordul Africii. Ori acest lucru nu s'a întâmplat și nu se poate întâmpla căci ar însemna o căleare a neutralității din partea Puterilor, cari nu pot părtini pe unul din beligeranți. Mediațiunea se reduce la o interogare platonicească, atât a guver- nului din Constantinopol, cât și a celui din

Roma, asupra intențiilor lor și după ce vor sosi răspunsurile, respective se va vedea dacă e cu putință să se găsească un teren de înțelegere.

În acest sens a și apărut un comunicat al d-lui Poincaré, primul-ministru și ministru de externe al Franței, precum și mai multe note oficioase germane. Dar o astfel de mediațiune platonicească și absolut neutrală nu satisface de loc opinia publică de aci, care începe să fie îngri- jată de lungirea războiului și nădăjduia că turecii vor fi siliți de Europa (deoare ce italienii nu sunt lăsați să-i silească ei) ca să înceteze războiul. În unele cercuri diplomatice de aici se găsește stranie această pretenție a Italiei și se pune întrebarea: — Oare guvernul italian când s'a hotărît să facă războiul, s'a adresat Europei, ca să aibă acum dreptul să ceară in- tervenția ei?

Dar italienii ar putea la rîndul lor replica: — De ce atunci nu ne lăsați să ducem războiul cum și'm și cum putem noi, atacând pe tureci în inima imperiului lor? Ni-se impune să cruțăm Turcia europeană și în schimb războiul din Africa ne silește finanțele și ne ră- peste o multime de oameni!

Se crede, că Italia nu va mai răbda mult aceasă situație ingrătă și că în curînd flota ei puternică va da o lovitură vitală Turciei, fie la Salonic, fie chiar forțând Dardanele. Până a- tunci însă, se impune constatarea, că diploma- ticește Italia nu prea stă bine și că dintre pu- terile mari numai Rusia îi ia apărarea cu căl- dură și ar fi dispusă să facă un pas energie la Constantinopol, dar că celelalte state o tratează pe un picior egal cu Turcia.

La Neapole studenții de toate gradele se țin de manifestații sgomotoase cu tot neastâm- pârul vârstei și firei lor de meridionali. Cei uni- versitari sunt supărați că rectorul nu le-a mai acordat anul acesta sesiunea facultativă în mar- tie iar cei secundari fiindcă s'a suprimat dreptul lor de a opta (într'una din secții) între limba elenă și matematică. De aci întruniri de pro- testare, greve, manifestații contra profesorilor, devastarea școlilor etc.

Exemplul cel rău l-au dat universitarii cari, după ce au cerut într'o întrunire demisia rectorului și a consiliului academie s'au dedat la adevărate acte de vandalism, năvălind cu forța în Universitate, unde au spart ferestrele, au rupt pupitrele și catedrele, scoțând fel de fel de strigăte contra autorităților școlare.

Cu multă greutate poliția și armata au putut restabili ordinea. Elevii școlilor secun- dare au imitat exemplul înaintașilor lor și s'au pus și ei în grevă, — au năvălit în liceele res- pective și au repetat scene de vandalism de mai sus în dauna clădirilor școlare.

Faptele dela Neapole au fost aduse în dis- cuția Camerei italiene, printr'o interpelare a de- putatului Salandra, care a cerut ministrului de instrucție, Credaro, să ia măsuri energice. Iar d. Credaro nu s'a lăsat mult așteptat și a de- clarat îndată, în aplauzele unanime ale Came- rei, că a ordonat închiderea universității din Neapole pe timp de o lună de zile și prelun- girea anului școlar până la 20 Iulie.

În cazul când dezordinea s'ar repeta, uni- versitatea va fi închisă pe tot restul anului, iar studenții vor pierde un an.

Măsuri severe analoage vor fi luate față de elevii secundari.

E locul aci să spunem, că din nefericire, o mare nedisciplină domnește în școlile italiene, de toate gradele. Studenții italieni, — mai ales în universitățile sudice, dela Roma în jos — se țin tot timpul de manifestații. Pentru cel mai mic pretext silesc pe profesori să suspende cursurile; cer totdeauna sesiuni extraordinare de examene; au vacanțe interminabile (deși cursurile încep în noembrie și termină în maiu, — sunt tăiate de trei lungi vacanții, de Cră- ciun, de carnaval și de Paște) și când îi cauți pe la cursuri nu-i găsești niciodată.

Cei de liceu nu-s mai buni. Boala ace- stora e politică. Ei sunt constituiți în societăți și uniuni clericale ori anticlericale, socialiste, republicane, monarchiste și chiar anarhiste! Nu fac nici un secret din societățile lor; dimpotrivă amănă prin ziare zilele, când se întrunesc.

Când sunt alegeri politice ori comunale, se agită și ei și fac propagandă electorală, publică ma- nifeste etc.

Și acest lucru în Italia pare cel mai na- tural din lume și n'am auzit până acum, că vreun legiuitor s'ar fi gândit să ia minorilor din licee dreptul de a face politică! În asemenea condiții, nu mai e nici o mirare, că se produc turburări ca cele din Neapole!

Roma, martie 1912.

Tiberinus.

Cronica feminină

Onorate domnule Redactor!

Văzând că îmbrățoșați cu bucurie lucrări, cari discută chestiuni feminine, îmi iau voie și eu, a vă trimite un articol, care se poate numi o continuare a articolului din „Cronica feminină” a numărului 28 a. c.: „Ceva despre corespondență”, semnat de Ombra.

Articolul „Ceva despre corespondență” din numărul 28 al „Românului” este un articol drăguț și instructiv, mi-e teamă însă, că eu deși voi spune ceva mai gingaș, n'o să-l pot țelui așa bine, ca să mă înțelnagă sufletele acele nevinovate, cărora le sună aceste îndemnuri binevoitoare, și ce e mai mult să mă înțeleagă și cei cari sunt rezponzabili de educația lor: — părinții.

Dar în fine iubitele cetitoare să primească cu indulgență scrisul meu, și cele care din neprecu- getare au comis în corespondență greșala despre care voi să vorbesc, să nu-se supere, ci se revină a'și examina fiecare singură fapta, și ași propune sus și tare că nu vor mai comite așa ceva. Eu îmi țin de datorință să declar din capul locului, că numai din îndemn curat și din dragostea de neam ce nutresc pentru soriorele mele române, m'am decis a grăi și eu ce am observat la fetițele noas- tre, și ca să nu lungesc multă vorbă iată spun:

Cunosc fetițe de român cari în lipsă de su- praveghere, s'au în monotonia dela sate se apucă și scriu tinerilor scrisori de dragoste. Ba ce e mai dureros, că nici nu numai la unul, ci la mai mulți de odată, și încă ce e și mai dureros, că abea după schimbul de vre-o câteva scrisori se titulează nu- mai decât „per tu”.

Și cunosc mame de acele, care în loc de a interzice fetițelor sale corespondența cu tinerii, încă le sfătuește să scrie la mai mulți deodată, ca să aibe de unde alege.

Apucătura aceasta, carea numai onestă nu se poate numi și carea numai clasei așa zisă a servi- torimii să poate ierta și nici de cum acelora cari le place a se număra în șirul clasei culte — am combătut-o cu toată energia, unde numai mi s'a dat ocaziune, dar durere, cu foarte puțin rezultat.

M'am decis dar să o combat și în scris, și oricât de rău va dura, totu-și adevărul trebuie spus — că, — *sunt foarte multe fete de român, cari fie din neștiință, fie din cochetărie, scriu tinerilor scrisori de dragoste.*

Și iată mai spun și aceea, că foarte multe fete nu țin seamă de aceea ce scriu — pentru că educația sau lipsește de tot, sau că e prea mo- dernă, — după cum s'a mai spus aceasta tot în „cronica feminină” dela „Românul”.

Azi creștere bună are o fată care știe bine juca, și care cunoaște toate apucăturile prefăcăto- riei; — azi nu se crece fetele să aibă inima și mo- destia — numai să cunoască moda și cochetăria.

Dar o vorbă domnilor! — Domnilor candidați de căsătorie nu luați de soție fete cari v'au scris epistole de dragoste înainte de logodnă! Feriți-vă de fetele cari vă scriu pe furis, că aceea care cu- tează azi să înșele pe mama, pe educatoarea ei, va înșela mâne-poimâne pe d-voastră când veți fi bărbații lor.

Nu e cuvîncios nici din partea tinerilor cari scriu scrisori de dragoste fetelor tinere îndată după cunoștința, ba încă mulți să indignează că nu le-a răspuns, și nu vreau să țină cont de bunacuvîntă, *că nu-i permis să scrie fetele tinerilor* — nici chiar ilustrată, fără poate în o societate unde și părinții ei au scris, și salutul merge din partea mai multora.

Cu toate acestea las să urmeze câteva întrebări către iubitele cetitoare în acest senz:

1. Este fată cu educație bună și purtare co- rectă aceea, care declară amor peste amor, în e- pistole închise și pe deasupra la mai mulți tineri deodată? E permis așa ceva?

2. Ce căsnicie liniștită va duce aceea soție,

despre trecutul căreia, bărbatul va afla azi una, mâne alta?

3. Las la buna judecată a iubitelor cetitoare, întru cât sunt poate prea severă ori nu?
Lugoj, la 28 faur 1912.

„Marchiza de Sévigné“.

Doi Vlaicu.

Te miri că Vlaicu din Braşov „pactează“?
Să nu te miri de loc, ai mintea trează!
Căci Vlaicu din Binfinţi i-e concurent,
De zboară el, stăpân peste curent,
Cu gând semeţ, cu cârma câtră soare,
De ce cârteşti de vrea şi-al nost să... zboare?!
Braşoveanul.

Scrisoare din Viena

Sunt cele dintâi zile frumoase de primăvară. Parcurile încep să se îmbrace în verde şi mugurii crapă pe creangă. Şi cât de ciudate sunt parcurile cu felinarele aprinse în nopţile ploioase. Ce stranii par asfalturile negre şi lucii. A venit primăvara şi cu ea multiplele distracţi ale locuitorilor marilor oraşe. Se pun la cale excursiuni, aşa cum le ştiu face numai nemţii atât de pasionaţi pentru sporturi. E primăvară şi e atâta voie bună şi dor de viaţă în mulţimea care roieşte pe străzi. Rar doar mai vezi prin parcuri câte-un visător palid şi sărman care trece nepăsător printre lume, ca automobilele prin curtea împăratului. Nici când altădată, decât primăvara, nu simţi sublimul mai înrudit cu banalul şi bucuria mai aproape de tristeţea şi pot spune cu drept cuvânt, că sunt unii oameni pentru cari primăvara e anotimpul cel mai bogat în torturi şi nemulţămiri. Le aminteşte poate vr'un vis neîmplinit ori tinereţea pierdută fără rost. Şi cine oare n'are dreptul să se înduioşeze?!

„O! primavera gioventù dell'anno,
O! gioventù primavera della vita“!

Aşa cânta odată plin de duioşie un di-vin poet.

De câteva săptămâni ţine afişul „Die verschenkte Frau“ de Eugen d'Albert ce se joacă la Opera Imperială. Eugen d'Albert e o celebritate muzicală. A dat lumii opere de-o înaltă valoare artistică, d. ex. Tiesland, Kain, Abreise ş. a. Opera „Die verschenkte Frau“ nu se ridică la înălţimea celorlalte. Criticii muzicali nu sunt mulţumiţi cu ea. Textul e slab şi muzica nu ajunge la valoarea clasică a celor anterioare, ci e mai mult o muzică de operetă.

Admirabil şi-a executat rolul vestita cântăreaţă Gutheil-Schoder.

Opera a fost dirijată de Bruno Walter.

Pentru cultura muzicală cât mai intensă sunt la Viena aşa numitele concerte populare. Aranjatorii acestor concerte desvoaltă o activitate rodnică. În anul acesta serbându-se în toată Europa centenarul lui Franz Liszt, în Viena s'au aranjat în memoria lui numeroase serate muzicale. Afară de acestea, la concertele populare s'au cântat într'una şi se cântă încă bucăţi de ale geniului pianist. Ca se facă adevărată şcoală cu publicul, concertele populare execută săptămâni de-arândul compoziţii de ale unui singur autor. Aşa a fost în săptămâna trecută executate numai bucăţi din Beethoven.

Vienezii au norocul să asculte pe cei mai mari artişti ai lumii. S'a anunţat în săptămânile trecute venirea la Viena a marelui poet belgian Emil Verheeren şi acum se anunţă concertul francezului Isaye unul dintre cei mai mari violinişti ai vremii.

Viena 7 martie 1912.

Isaye.

Litere - Arte - Ştiinţe

TUNUL MOŢILOR.

Cete stau la sfat argaţii.
Ce-o mai fi?... E rău!... zic alţii
N'auziţi în depărtare
Colo pe la Dealul mare
Ce de vuet — alergare! —
Vin spre noi să ştiţi... Turbaţii,
Să fim una dar ca fraţii!
Moş Gavrilă cruce-şi face.
„Lasă, vie câţi le place!“
„Că doar vom griji noi bine
„Să-i primim cum se cuvine.
„Ori vi-e frică?... Tiu, piei drace!
„Atunci dară fiţi pe pace!“

„Oameni buni cunoaşte-ţi tunul?
De-am avea trei batăr unul!...
Glăsuia Avram tribunalul“.
„Să trăiţi cu bucurie!“
Zice baci Vaselie.
„Ca tunar în cătănie
Am umblat eu tot cu tunul
Şi-l cunosc bată-l Crăciunul“
„Ei, şi ce doreşti a spune?...“
Ce să spun?... Doară-i minune
Să faci tun?... Luam-ar dracii
De nu-l fac eu cu ortacii!...
Şi din ce?... ori nu-s Copacii
N'avam doage tari şi bune?...
N'aven cercuri de alune?...“
„De-ar tuna toţi Smeri* 'n tyre**
Că glumeţ mai eşti din fire!...
„Ce glumeţ?... Ori crezi că-mi vine
Să glumesc acum?... Ei bine!...
D'apoi măi, — veniţi cu mine
Să v'arăt... Şi pleacă unii
Alţii rid — zicând: „Nebunii!“
„Să vedem!“ răspund tribunii!
Ce-a mai fost — de ce v'aş spune?
Ştiţi că-n vremile străbune
Ce tunuri avură Moţii
Şi veţi şti doară cu toţii
Cine-a fost Avram şi soţii.

Maria Cioban.

O conferinţă la liceul din Năsăud.

„Dante Alighieri“.

...A cincina serată publică... Lume multă, ce abia aşteaptă să se ivească conferenţiarul. Pe masă stă bustul lui Dante...

Dupăce corul elevilor din cl. VIII-a, cântă, condus de tânărul compozitor L. Nicorescu, — apare simpaticul conferenţiar, d. profesor Vasile Bichigean...

...Cu voce sonoră începe să cetească frumoasa disertaţie despre „Dante Alighieri“. — Spune, că este un fenomen cu totul neobişnuit, ca o naţiune, chiar la începutul formării literaturii, ba chiar a limbii, — să producă pe cel mai mare poet al său, pe Dante. El a făcut din pământul Italiei, pământul clasic al artelor şi ştiinţelor, sub vraja cuvintelor lui, generaţiile următoare, au realizat idealul sublim al marelui poet „unitatea naţională a Italiei“.

Înainte de naşterea lui Dante, în Italia era un haos... un amestec vag de cultură antică păgână, cu ideomele culturii creştine, ce atunci se plămădia. Elementele poeziei păgâne, cu zeii şi romanticismul cântecelor, cari preamăriau iubirea, vitejia şi cavalerismul medieval, toate aceste mărgăritare poetice, cari circulau prin toată Italia, cântate de trubaduri, — aşteptau pe un nou Home-

* În munţii Apuseni se zice smerii în loc de smerii.
** a se ceti tyre, tine.

ros, care să le adune, să le închege într'o operă monumentală, într'o măreaţă epopee naţională.

...Orizontul politic era încărcat de nouri groi. Carol de Anjou, voia să ocupe regatul celor două Sicilii, — asasinatelor, erau la ordinea zilei şi pe lângă toate acestea erupse şi Vezuul.

Ordinea, era sdruncinată şi mai mult prin neînţelegerile dintre ghelfi şi ghibelini. Ghelfii reprezentau partida burghezimei, iar ghibelini erau apărătorii nobilimii şi a drepturilor papismului. Ghelfii erau protejaţi de împărat, iar ghibelini de papa.

Dante, încă făcea parte din partida ghelfilor şi chiar luase parte la sângeroasa luptă dela Campaldino (dintre florentini şi aretini).

...În 8 mai 1265 s'a născut Dante în Florenţa.

A fost o zi de sărbătoare, naşterea lui pentru toată Italia. Junctia şi-a petrecut-o în Florenţa, sub îngrijirea educatorului său Brunetto Latini. Pentru dascălul său, Dante a avut o mare dragoste şi după Beatrice şi Guido, a fost cea mai iubită fiută.

După lupta dela „Campaldino, între nobilii mari ai Florenţei şi între nobilimea de rând se născură neînţelegeri şi Dante, cu toate că făcea parte — după familie — din nobilii mari, se alătură la partidul „Albilor“ — unde era şi iubitul său prietin „Guido Cavalcanti“.

— Carol de Valois, intră în Florenţa — stratele se înroşiră de sângele cetăţenilor şi partida „Albilor“ fu zdrobită, casa lui Dante dărâmată şi el trimis în exil.

În dimineaţa de 28 ianuarie, Dante plecă în exil şi înainte de a părăsi Florenţa, merse la mormântul Beatricei şi sărutând marmura rece, care acoperea fiinţa scumpă zise: „Dă-le tu, lespede, din parte-mi, rămas bun rămăşiştelor scumpe pe cari le ascunzi“.

Şi plângând plecă din Florenţa... ca să n'o mai vadă niciodată.

...A colindat toată Italia, peregrinând dela un protector la altul... însă nicăiri n'a aflat o inimă caldă... o inimă care să înţeleagă durerea unui suflet rănit...

Exilul, a fost cea mai grea parte din viaţa lui Dante, însuş spune în „Infern“ — „ce greu e a urca scările străinilor şi ce amară e pâinea exilului“.

— În durerea sa, Dante se aprofundează în lumea ideală, în lumea vecinicii dispreţuind lumea reală. El ştia, că nu va mai vedea patria iubită... de aceea, el îşi creia o lume senină... o lume strălucitoare de o lumină divină... vedea Infernul, Purgatorul şi Paradisul... şi lumea aceasta care trăia, care palpita în fantazia, în sufletul poetului... a luat fiinţă în „Divina Comedie“.

În pribegia sa a lucrat necontenit la această măreaţă operă, care e mândria Italiei.

— Dante visa, că imperiul roman se va renaşte şi Roma va deveni iarăşi, capitala lumii. Astfel, când Henric VII-lea veni la 1310 şi se încoronă cu coroana de fier a Lombardiei — crezu, că visul său se va putea realiza, şi astfel scris vestita proclamaţie, câtră naţiunea romană, îndemnând-o la luptă.

Prin moartea lui Henric (1313) — cade şi mai mult în disgratie şi când Florenţa admite amnestie generală, el e chemat ca într'un chip umilitor, să-şi ceară iertare... Dante răspunse, că dacă nu poate să se întoarcă în mod onorific pentru el, nu se va întoarce niciodată!...

Doborât de dureri, Dante muri în 13 sept. 1321 şi după dorinţa lui, pe patul morţii fu îmbrăcat cu rasa de călugăr şi înmormântat în biserica Franciscanilor.

Înmormântarea a fost grandioasă, pe monument fu aşezată coroana de laur, a poezilor... iar pe piatră, se gravă epitaful scris de el însuşi.

„Să nu vinzi scump, dar să târgueşti ieftin“.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui ti trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
şi bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanţi de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preţ.

„Opera principală alui Dante, e: „Divina Comedie“, în care și-a pus tot sufletul... tot focul genului său. Forma, sau cadrul în care e scrisă, e mult teologică, însă conținutul e mai mult critic și politic.

Divina comedie, este și o epopee națională, și în ea Dante, dă expresiune idealului, pe care l-a format despre renașterea vechii glorie a Italiei. Iar la jumătatea vieții noastre ajuns.

„Vergilius, îl încurajează și-i spune, că a venit la îndemnul Beatriciei, — să-l scape... să-l călăuzască... Astfel, însoțit de Vergilius ajunge la înșurșăta poartă a infernului, pe care era scris: „Prin mine se ajunge în jalnică cetate, Prin mine se ajunge la chinuri necurmăte, Prin mine se ajunge la osândita ginte“.

Infernul lui Dante, e înfățișat prin o lume uriașă, cu gura în jos... Aici vede pe Dido, pe Patra, Francesca de Rimini, Elena, Semiramis pe papa Atanasie, pe Bonifaciu VIII etc. În Divina Comedie, — Dante pune pe toți în fața lui, s'au l'au urit, astfel pune pe papii, și s'au luptat pentru câștigarea puterii lumeste, Filippo Argenti, căruia încă la plecarea sa în l'au promisese, că se vor revedea în Infern, iar s'au toți planează figura luminoasă a Beatriciei!...

Divina comedie e o epopee... o viziune transcendentală... După ce Dante pierde pe ființa iubită... Beatrice și după ce și patria îl exilase... sufletul nu și-a mai aflat nici o mângâiere în lumea asta... Adâncit cu sufletul într-o lume ideală... în lumea transcendentală... el nu mai are nimic în el ce nu-l lega de lumea reală!...

Astfel se concepe planul, „Divinei Comedii“. Materialul „Divinei Comedii“, era cunoscut toți... era materialul poetic cel mai popular, din acel mediu. Credințele religioase, legendele și miturile romantice păgâne, contopite într-o formă poetică și cântate de trubadurii Italiei, — iată materialul „Divinei Comedii“.

... După ce a azistat la toate chinurile îngrozitoare, s'a urcat pe spinarea unui delfin — în „Paradis“. — El constă din 7 planete, peste care întinde ceriul statelor fixe și bolta de cristal. Toate acestea le mișcă „empireum“ și peste acestea e „Divinitatea“, — încunjurată de 9 cercuri îngeri. Fericirii locuiesc în empireum, dar se pot revedea în oricare dintre cele 9 cercuri. Ei nu locuiesc în palate de pietre scumpe, ci constă în lucruri: 1. Să vadă ființa lui Dumnezeu, 2. s'o sălătească, 3. să aștepte desfătare în aceasta.

Din Paradis, se înalță însoțit de Beatrice, — Lună, unde spiritele se reflectează ca de pe o oglindă sau de pe suprafața apei liniștite. Ajunge în „Mercur“ unde spiritele sunt niște mini, de aici ajunge în „Venus“, de aici apoi, în „Marte“ — unde spiritele sunt faclii străse în ceruri concentrice. (Aici e Sf. Toma de Aquino). În „Marte“ sunt cei căzuți în războaie. (Carol I mare). În „Jupiter“, sunt cei iubitori de dreptate și sunt așezați în litere, din cari reiese fraza: „Dignitate insitiam qui indicatis Ferram“.

... În „Saturnus“ sunt fericirii pentru viața lor contemplativă, — în formă de schinte, ce urcă și coboară pe o scară de aur. Din planeta VII-a s'au coboară în ceriul stelelor, în care vede conducătorul triumfal al lui Hristos. Sfântul Petru îi spune lui Dante, să înfierize și aceia care-i ocupă locul pe pământ, pe pontificii romani.

Insoțit de Beatrice merge în al 9-lea cer, care e de cristal... aici vede punctul luminos, care înseamnă divinitatea. Ajunge apoi în empireum, unde vede raza de aur, pe care o formează dreptii în jurul cerului de lumină, care e lumina gloriei lui Dumnezeu. Ocupă și el loc în cerc și lângă el stă

Bernardin. El rugă pe Preacurata să-i facă posibilă vederea luminii luminilor lui Dumnezeu.

Dorința i-se împlini și el se simți lovit în suflet, ca de-un trăsnet... *

...În această operă se petrece marea tragedie, a mântuirii omului din păcat. Trei momente principale formează D. Com: Istoria lui Dante, alegerea îndreptării sufletului genului omenesc și lupta pentru ideile politice ale poetului!.. În ea aflăm viața și amorul sublim al poetului, apoi descrierea moravurilor din epoca sa, și așa în cadrul descrierii intră și problema cea mai mare, cu care s'a ocupat evul mediu; raportul dintre popă și împărat. Il vedem pe Dante ca îndrăgostit... el iubește, însă iubirea lui e divină... nimic lumesc, nimic omenesc nu e în dragostea lui... Când se întâlnește Dante cu Beatrice... vorbele ei, au o putere fascinantă asupra lui... îl fac să se pocăiască deplin.

Aici avem apoteozarea cea mai măreață, ce-a putut să-o compună vre-odată un poet, despre iubita sa... *

...Acesta e Dante și „Divina Comedie“ e opera sa... ceea ce îl face pe Dante, mare e fantazia sa puternică... însoțită de arta deosebită de-ași preda gândirile... apoi o simțire caldă... care vibrează din versurile atât de muzicale...

...O însușire a stilului e intenzitatea și plasticitatea descrierilor... cari sunt tot atâtea tablouri vii de-o putere sugestivă extraordinară...

Conferențiarul apoi încheie exclamând:

„Onoriamme l'altissimo poeta!“

Să ne închinăm marelui poet!

H-Boicza, 5 martie n. 1912.

Nicu Braica

Glumă

Un nemeș maghiar dă se treacă cu trăsura pe un pod, pe care badea Ion înaintase o bună bucată trăgând un urechiat de căpăstru.

— Dă-te la o parte, zise nobilul maghiar, cu n'am obicei să aștept trecerea măgarilor!

Eu dimpotrivă-i aștept, zise badea Ion întorcându-se înapoi și lăsând podul liber.

Plecarea contelui Khuen

Budapesta, 8 martie n.

Azi contele Khuen-Héderváry a anunțat și camerei, că guvernul a demisionat și, că M. Sa monarhul a primit această demisie. Camera a luat aceasta la cunoștință și fără discuție a primit și propunerea în chestia contramandării camerei.

Conferința miniștrilor.

După ședința camerei membrii cabinetului s'au prezentat la primul-ministru cont. Khuen-Héderváry, cu care au avut o lungă convorbire. Mai târziu s'a prezentat și președintele partidului muncii și contele Șt. Tisza.

Nouă rezistență națională!

Sub acest titlu „Az Est“ scrie, că Șt. Tisza face mari eforturi în scopul organizării unei rezistențe naționale. Adevăratul scop al neastâmpăratului conte ar fi însă cu totul altul: organizarea unui bloc puternic în contra sufragiului universal și în contra acelor, cari luptă pentru câștigarea acestui drept electoral.

Silinte zadarnice, deoarece dușmanii drepturilor poporului și parlamentul actual și-au trăit traiul.

Numitul ziar își încheie articolul astfel:

„Contele Khuen și-a tras consecințele istorice ale scandalului politicii ungurești și a plecat. A

rămas însă partidul muncii și neastâmpăratul lui șef, Ștefan Tisza, care a creiat acea raritate vrednică de un panopticum, că a pus parlamentul numit al poporului ca un front reacționar în fața simțimentelor democratice ale tronului.

Nimeni nu o spune aceasta, probabil că nimeni nu cutează să o spună, dar fiecare știe și cunoaște, de-pre ce este vorba. Este vorba despre aceea, că acela, care va avea cel mai mare rol în monarhie să nu permită înstăpânirea unor astfel de năzuințe, cari odată l'ar putea împiedeca ori zădărnici în acțiunea lui. Este vorba despre moștenitorul tronului, care a găsit de bine și înțelept, că țara, al cărei rege va fi el, să aibă un adevărat parlament al poporului și o astfel de armată, în corpul căreia să nu se poată icui fraze numite constituționale fără rost.

Moștenitorul tronului voiește, că milioanele poporului să ducă o viață cinstită, să poată și să aibă prilejul să lucreze. Iată, deci, aceasta este însemnătatea sufragiului universal, egal și secret, care vine, pentru că trebuie să vină, chiar dacă ni l'ar impune pe acesta cu deasila“.

„Duelul Tisza-Lukács“

În numărul său de ieri „Neue Freie Presse“ publică sub titlul de mai sus un articol în formă de convorbire, în care arată motivele căderii contelui Khuen Héderváry.

În criza actuală, scrie „N. Fr. P.“ pactul cu partidul kossuthist este numai un motiv ori mai bine zis, o scuză. Adevăratul motiv este lupta care decurge între Șt. Tisza șeful partidului muncii, și între ministrul de finanțe, Lad. Lukács.

Tisza vede, că L. Lukács are perspective favorabile și știe, că venirea unui cabinet-Lukács înseamnă înaintarea partidului justhist. Un alt năcaz mare care l' chinuie pe nobilul conte este, că acest cabinet vine cu un program în care se cuprinde și rezolvirea chestiei dreptului electoral.

Că cine va învinge, aceasta se va dovedi imediat după venirea pe teren a noului ministru.

Răspuns la o declarație și o scrisoare

Societăți de temperanță

Scrisoare unui învățător

Statul, cu toate că are câștiguri de pe urma acestui vițiu al cetățenilor săi, nu poate să aibă altă atitudine față de o atât de laudabilă inițiativă decât aceea de a sprijini și răsplăti pe inițiator. Legământul nu poate să aibă o sancțiune judecătorească. Credem că e suficientă rușinea de a-și fi călcat cuvântul și boicotul sătenilor cari au rămas credincioși legământului lor. Mai suntem de părerea că societatea de temperanță trebuie întemeiată nu numai pentru că jidanul d-voastră dă mai mult gaz decât vin mușterii săi și fiindcă și-a permis să încerce mituirea frunțașilor satului ca să-i facă complici la otrăvirea sătenilor, ci noi suntem de părere că această societate trebuie întemeiată neapărat, chiar dacă jidanul d-voastră iubit v'ar servi cu vin de Tokaj gratis.

— Și iată pentru ce: a) Fiindcă d-ta ca învățător român, ești dator să lucrezi pe orice teren pentru ridicarea poporului nostru (aici suntem de acord). b) Negotul străin, și cu atât mai vârtos cel jidovesc — și încă mai vârtos *negotul de care e vorba* — trebuie să fie alungat din satele

În interesul propriu

recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătose cu preț ieftin.

FISCHER MÓR

comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

noastre. Prin urmare mergi înainte. Dacă în o *ascența* chestie preotul satului. îți stă în cale și iarăși dacă nu-ți dă ajutorul cuvenit, dă-l în seama noastră!

Pe d-ia, te vom apăra până în cele din urmă.

Onorată Redacție!

In numărul 41 a. c. al prețutului ziar „Românul” a apărut o informație sub titlul „Oravițani rădăciți”, în care strecurându-se din întâmplare și numele meu printre cei rădăciți, vă rog ca, pentru orientarea publicului, să binevoiți a publica următoarea:

Declarație.

Numele meu a ajuns între cei înșirați în comitetul aranjator al petrecerii jidovești fără voia și știrea mea. Nici prin gând nu mi-a dat să mă angajez la un rol atât de trist și fiindcă nicicând nu am avut — și nu am datina de a participa la astfel de petreceri, nici la petrecerea din chestiune nu am luat parte.

Oravița, la 7 martie 1912.

Emil Perseca
cand. adv.

Ne bucurăm că măcar unul din cele 8—10 nume reușește să se strecoare afară din jidovita tovărășie, înjghebată ca să dea Banatului (fruncea!) o sinagogă în plus. Ne permitem totuși să facem la declarația dlui Perseca observarea că d-sa era mai câștigat pășind în publicitate imediat după apariția informației în „Oravița és Vidéke”. Asta pentru opinia publică românească. Iar cu col care și-a permis să-l treacă, fără știrea d-sale între aranjatorii petrecerii jidano-maghiare să-și tragă seama. N'are decât să-l ia de urechi!

Sărbătorirea lui Jean Richepin în România

De câteva zile se află în București celebrul academician francez Jean Richepin strălucitul căntăreț al cerșetorilor, al vagabonzilor și al vieții de boem, care în același timp este și unul din cele mai viguroase talente ale Franței.

Vizita marelui scriitor francez a fost pentru societatea și intelectualitatea bucureșteană prilej pentru cele mai vii demonstrații de simpatie față de Franța și față de cultura franceză.

Și cu acest prilej s'a dovedit că în inima românilor răsună mai înainte și mai presus de toate simpatiile față de Franța și față de latinitate.

Oricât direcția spiritului public ar fi influențată de cultura nemtească, oricare ar fi locul ce cugetarea germană începe să-l ocupe în România, sufletul românesc, va inclina vecinic într-acolo unde îl cheamă însuși constituția latină a rasei noastre.

Aceasta s'a dovedit și cu prilejul vizitei lui Jean Richepin în România, care este o nesfârșită sărbătoare.

Incepând cu palatul, personalitățile politice și culturale de primul rang, ziare, cercurile literare și artistice, societățile dramatice, societățile culturale, toate țin să-și manifeste simpatia față de oaspele francez, să-i ofere banchete, să-și exprime entuziasmul și dragostea nemărginită față de generoasa Franța, campioana cea mai mare a moștenirii culturale latine, care a găsit reprezentanți atât de devotați la gurile Dunării.

Jean Richepin a ținut în țară mai multe conferințe, între care una asupra epopeii Napoleoniene.

În cuvinta scânteietoare și cu o neîntrecută bogăție de idei, distinsul poet a făcut apoteoza marelui împărat, pe care l'a definit un erou mediteranean.

A mai vorbit tot la Ateneu despre cântecele cerșetorilor, și a luat apoi cuvântul la diferitele mese, ce s'au dat în onoarea lui, accentuând neconținut ideia civilizației mediteraneice și a culturii latine.

Rezumăm aci câteva pasagii din discursul rostit la banchetul ce i-s'a dat de Sindicatul presei române.

Eu sunt cum m'a numit un ziar parizian vagabondul conferenței și ca atare mă silesc a răspândi iubirea față de Franța. Clasele superioare au pretutindeni un nivel egal. După elogiul auditorului său și a publicului atât de înțelegător al Athenenului definește cugetarea franceză lămurită, prevăzătoare, plăcută. Revine asupra themei civilizației mediteraneice temă, care, precum a declarat, îi este atât de scumpă, a exaltat cultura latină amabilă mai presus de toate, împotriva căreia niciodată nu va putea să prevaleze o anumită știință imperioasă și exactă.

Amintește un cuvânt din „Ciclopul” lui Eschyle: „Ulise, întrebând pe Ciclop, unde se află, acela, i-a răspuns: Te găsești într-o țară, unde nu se dansează, voind să arate monotonia vieții de acolo”.

Ei bine, Franța, zice poetul, este o țară unde toată lumea dansează, adică o țară, în care gândirea are aripi, unde ea se poate lansa în spații nemărginite ca vulturul.

Civilizația mediteraneice nu va peri și dacă vreodată în Franța, moștenitoarea culturii latine, după ce va fi luptat până la moarte pentru a o apăra, va sucumba sub greutate, alte popoare latine, sunt care vor lua stindardul idealului mediteranean, dar va lăsa în istoria menirii urme neșterse ale trecerii sale luminoase.

Astfel o vizită menită să treacă fără a fi observată și care de sigur așa ar fi rămas dacă nu ar fi fost vorba de o personalitate latină, s'a transformat într-o triumfală manifestație față de cultura latină, care nu poate să rămâie fără a atrage atenția lumii culturale franceze de obicei atât de indiferentă, privitor la marelui rezervor de simpatie ce-l au la gurile Dunării și pentru a cărui conservare nu mai fac nimic dela o vreme.

Loc deschis

(Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, redacțiunea nu primește răspunderea).

Onorată Redacțiune!

Rog să binevoiți a da loc în prețutul d-tre ziar următoarelor rânduri:

Preotul d. I. A. Musca la învinovățirea făcută de mine în nr. 19 din „Românul” nu găsește demn a răspunde, fiind afacerea și așa dată la rezolvarea judecătoreiei. Corect! Deci la revedere d-le părinte!

Nu înțeleg atunci pentru ce ai colindat două zile de rând cu 2 membri din comitet întreg satul dela casă la casă prin ploaie și viscol ca să cerșești iscălituri la declarația înșinată ce o faci prin iscăliturile oamenilor inconștii de ce au făcut?!

E sau nu adevărat că a doua zi — după ce bieții oameni au aflat despre ce e vorba au venit cu droaia la casa dumneata să-și revoace iscăliturile?!

Pentru conformitate iată și ce zic ei.

Declarație.

Subscriși am dat iscăliturile noastre la cererea d-lui Ioan A. Musca numai pe aceea că n'a jucat în birtul jidovului, cum ne-a spus d. părinte că ar fi publicat în ziar de d. Moldovan. Noi alte nu știm nimic.

Govoșdia, la 10 februarie 1912. — Suciu George, Tamar Ion, Craiu Vasile, Popa Alexandru, Ion Petca, Ioan Gligor, Stefan Csok, Lup Iosiny.

Aud? Așa că-i cum jenant?

Dar cine și unde a susținut că d-ta ai jucat în birtul jidovului?! Da, am zis că poți juca, e dar chestie de gust și „de gustibus non est disputandum”.

Govoșdia, în februarie 1912.

George Moldovan.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Martie n. 1912.

Câte gazete sunt pe lume? „Handelsblad van Antwerpen” publică o statistică despre presa mondială. În fruntea țărilor europene stă, firește, Germania cu mai mult decât 10,000 de publicații, cari dau peste 6 (șase) miliarde de numere la an. Urmează Franța cu 9000. Monarhia austro-ungară numără 5600; Anglia 4400; Italia 3000; Spania 2000. Colosul dela nord, deși are peste 100 milioane locuitori, are tot numai atâtea gazete cât și țările de jos, adică 2000. De notat însă, că în ultimii 20 de ani numărul publicațiilor rusești s'a întrit. Belgia are peste 2200 de publicații, dintre cari unele cu tiraj foarte mare de peste 100,000 de abonamente multumită micului contingent de abonabili (2%); ba cotidianul catolic „Le Patriote”, care apare zilnic în trei ediții, are peste 200,000 de abonemenți din cauza prețului redus de 10 franci. Elveția cu ale ei 3 1/2 milioane de locuitori posedă 1200 de ziare, dintre cari 800 germane, 350 franceze și 55 italiene. Danemarca întrece Elveția, căci deși are numai trei milioane de locuitori, numără totuși la 1450 de foi; Suedia 1000; Norvegia și România 600; Turcia 300; Grecia 150; Bulgaria, Serbia, Portugalia și Luxemburg au mai puțin ca 100.

De sine înțeles că lumea nouă (America) ia și în privința aceasta proporții cu mult mai uriașe: în statele unite nord-americane apar în anul 1908, 21435 de gazete. În Canada 1200; America centrală și de sud numai pe jumătate atâtea.

În Asia japonezii sunt, și în această privință, cei mai puternici. Ei posedă peste 2000 de publicații, dintre cari unele, cum este de exemplu „Shi-Schi-Simpo” apar în câte 400,000 exemplare, — pe când învecinata China cu totul are numai 200; va să zică tot cum două milioane de oameni o gazetă; India 1800; Australia 1000. Egiptul, Algeria și Uniunea sud-africană câte 100 de foi. Despre Abisinia, Marocco, Congo, Unganda etc. tace statistica.

Islanda relativ stă mai bine decât toate, căci pentru cei 80,000 de locuitori ai săi are 30 de ziare.

De regretat e numai faptul că această uriașă putere mondială au acaparat-o aproape cu desăvârșire jidanii și păgânii moderni, adică necredincioșii. Celitor.

Dramă de cinematograf din viață. Aceia, cari cercetează regulat reprezentațiunile de cinematograf și n'au lăsat să treacă nevăzută nici o senzație de cinematograf, de bună seamă își vor aduce aminte de o romantică dramă de cinematograf, întâmplată în lumea artiștilor, între eroii culezătorii la trapez. Această întâmplare foarte fantastică s'a întâmplat acum pe arena ciroului Sidoli în localitatea Delnice.

Startul ciroului era o pereche de artiști germani. Bărbatul, foarte frumos și de o putere athletică, Franz Kann, făcea la trapez producții cari puneau publicul în nimore. Partenera lui, Josefina Krammer, o interesantă frumuseță germană, făcea și ea producții foarte îndrăznețe și iscusite pe un sul atârnat. Josefina se înamorasese în frumosul Kann.

Intr'o seară pe când se produceau în fața unui public numărös, într'un moment îngrozitor un

In grădina de iarnă a „Hotelului Central” condusă în spirit modern găsește Onor. Publice bucturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiumi. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK
hotelier.

ștreang dela sul se desfăcu și nefericita păreche căzu pe arena circului dela o înălțime aproape ca de două etaje.

Kann suferi rănit grave în cădere, iar artista muri imediat. Publicul privea cu spaimă îngrozitoare catastrofa.

Reprezentatia fu imediat suspendată.

La vro-o câteva zile s'a găsit, că nenorocirea a fost pricinuită din motive de gelozie. Nenorocita artistă avea adevărat o soră, care și ea era foarte înamorată în Kann și de multă vreme era geloasă pe soră-sa Josefina. Amândouă surorile se certau zilnic, pentru că amândouă voiau să câștige la fel iubirea lui Kann.

În sfârșit sora Josefinei iscodi modul diavolesc, că înainte de a se începe reprezentatia să desfăcă adevărat să slăbească ștreangul care lega o parte a trapezului.

În modul acesta s'a întâmplat o dramă de cinematograf tipică, însă deastădată nu pe pânză, ci în realitatea crudă.

Auffenberg la Maj. Sa. Din Viena ni se telegrafiază: Azi Maj. Sa a primit în audiență pe ministrul comun de război, cav. M. Auffenberg, și pe Georgi, ministrul apărării țării. Audiența aceasta este în legătură cu proiectul în chestia rezolvirii provizoriului. Schemua, șeful statului major nu s'a prezentat în audiență, fiindcă el petrece în Berlin în scopul ca să informeze aliata despre rezolvirea provizoriului.

Apucătura isteată a unei fete amozată. Atotputernicul amor a învățat pe o frumoasă și gingașă fetiță americană, Miss Gladys Glodeninge, să se folosească de o apucătură isteată neobișnuită. Și anume, frumoasa americană a îmbrăcat haine de bărbat voind în felul acesta să se prezinte înaintea comisiei de recrutare din orașul Dawer, în statul Colorado, cu scopul, ca să fie înrolată în armată și, deci, să ajungă în regimentul din San-Francisco, unde servea și mirele ei. Zis și făcut. Însă la asentare a dat de un mare năcaz, fiindcă strajameșterul, care făcea parte din comisia de recrutare, o provocă să desbrace toate „țundrele“, ceea ce ea, firește, nu putea s'o facă. După ce însă „coconășul“ Johnston văzu, că s'a isprăvit cu gluma, se sperie, și începă să plângă și astfel se dovede apucătura fetiței amozate.

Dar soldații americani nu se prea lasă a fi influențați de sentimentalism și dacă cineva vine în fața comisiei de recrutare, apoi, zău, nu scapă așa de ușor de sub măsură.

Mireasa amozată fu înrolată ca îngrijitoare pentru spitalul militar din San-Francisco și imediat o și expediară aci.

Ea primi cu bucurie această dispoziție militară, fiindcă ea credea că în modul acesta mai ușor și de mai multe ori va putea întâlni pe alesul inimii ei...

Cazul acesta îl povestește ziarul „Republican“ din Dawer care mai spune și aceea, că drăgălașa

americană își împlinește foarte conștiințios rolul de îngrijitoare în spitalul militar din San-Francisco.

Donatiune. Marele binefăcător al neamului românesc d. Vasile Stroescu, a binevoit să dăruieșcă comunei bisericesti Oarda-de-jos (tr. prot. Alba-Iulia) suma de 200 coroane.

Pentru aceasta în numele parohienilor mei exprim ilustrului binefăcător profunde mulțămiri. *Joan Handa*, paroh.

Cea mai grasă păreche din lume este fără îndoială Samuil Chesley Drew din Dover (America) și nevasta lui. Greutatea lui nu-i mai mică nici mai mare decât de 457 fontzi; nevasta lui e cu mult mai ușoară, ea are o greutate numai de 278 fontzi. O mai curioasă călătorie de nuntă, ca a lor poate nici unde n'a mai fost. Cu o trăsură mare bine întărită, la care trăgeau doi boi zdraveni a călătorit voinica păreche o mare parte a Americii.

Humor englez. Vântul suflă violent; un domn bătrân și milos aruncă un ban de nikel în pălăria unui cerșitor orb care zgribura de frig la colțul unei străzi. Milosul domn însă a aruncat banul încât era să cadă jos, pe lângă pălărie, dar cerșitorul orb cu o mișcare îndemănatică l'a prins.

— „Ce, doar d-ta nu ești orb?“ strigă furios bătrânul domn.

— „Nu“, zise cerșitorul, „eu țin numai locul prietenului meu, până când se mai odihnește puțin. Dar el, domnule, e orb, s'a născut orb“.

— „Dar unde se odihnește el?“ întrebă binefăcătorul bătrân, care nu înțelegea destul de bine povestea cerșitorului.

— „O, el s'a dus peste drum în cinematograf“.

— „Mi se pare noi eram rivali într-o afacere de amor“ zise A. către B.

— „Și d-ta ai ieșit învingător“.

— „Ba, din contră, eu am luat fata de nevastă“.

Descoperirea polului sudic. Din Cristiania ca și din Londra se primește știrea senzațională că Amundsen Roald renumitul explorator o atins polul sudic și acum se întoarce cu corabia sa spre casă. Totodată Amundsen declară că e de credință că și căpitanul Scot ar fi atins polul sudic. Lipsesc încă rapoarte amănunțite așa că nu se poate ști precis care dintre cei doi exploratori ar fi ajuns la polul sudic.

O telegramă din Cristiania aduce la cunoștință că prima știre despre descoperirea polului sudic a primit-o fratele lui Amundsen.

Era noaptea târziu când fratele lui Amundsen a primit această știre, totuși regele l-a chemat în audiență imediat după primirea telegramei. E părere generală că expediția lui Amundsen ar fi succes.

Un raport amănunțit nu s'a trimis până acum fiindcă Amundsen are contract cu două

ziare din Copenhaga ca să dea acelora mai întâi raportul amănunțit al expediției.

Cât de curând prin urmare se va ști precis rezultatul expediției.

Cât valorează un deget al lui Kubelik. Faimosul violonist Kubelik are să trimită o reclamație foarte curioasă companiei de asigurări „Lloyd“ din Londra.

Aceasta companie ar fi asigurat cele 10 degete ale artistului pentru suma de 235.000 de dolari. Acuma rănindu-se accidental la un deget și neputând cânta pentru câteva săptămâni Kubelik, pretinde dela campania de asigurare a 10-a parte din sumă adică 23.500 de dolari sau 117.500 coroane.

Un medic american descoperind greutatea sufletului. Doctorul american Mac Dougall a găsit greutatea sufletului, care de altcum, se știe nu se poate vedea. Pe un pacient, care era în agonie, îl așeză pe un căpătâiu ușor de lemn, cu 3 ore și 40 minute mai înainte de aș da sufletul, iar sub căpătâiu un cântar, care arăta foarte minuțios cea mai mică schimbare în greutate. În momentul când pacientul își dădea sufletul, cântarul arăta o pierdere în greutatea corpului de 4 uncie, (cam 21 grame).

Îmbărbătat de succesul încercării acesteia, doctorul a continuat experiențele și a găsit că, în momentul morții corpul omenesc suferă o pierdere în greutate de 15—32 grame. A făcut apoi experimente și cu câni, dar aci n'a putut observa nici o schimbare în momentul morții. Și din aceasta doctorul „serutător al sufletului omenesc“ face concluzia, că animalele n'au suflet și că, sufletul omului e greu ca și-o scrisoare, pe care poșta o duce numai cu 10 fil.

Hoții urmăriți în aeroplan. Poliția americană ținând în seamă că întinderea teritoriului Statelor-Unite, ca și configurația solului cu pădurile lui imense, a munților și pasurilor inaccesibile sunt atâtea elemente cari favorizează fuga hoților și a bandiților cari jefuesc lumea, a găsit folositor să recurgă la aeroplan pentru a descoperi ascunzătorile acelor criminali. Spre acest sfârșit mai mulți agenți de poliție perfect exersați percurg acum teritoriul american, în toate sensurile, mai ales în statele dela periferie care sunt mai puțin populate și pline de păduri. Polițaii aviatori prevăzuți cu ochiane puternice cercetează pământul peste care shoară, după aceea previn prin fir telegrafic armata, arătând locul de ascunzătoare al bandiților. Această metodă dă rezultate frumoase.

Eduard al VII-lea și minerii. Cu prilejul grevei minere se povestește următoarea faptă a precedentului rege al Angliei Eduard al VII-lea. Pe când Eduard era încă prinț de Galles și încă tânăr, dorind să se inițieze în tainele industriei minelor, s'a dus să viziteze în compania precepto-

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(46)

— Urmare —

— Eu n'am ce să fac cu un armăsar, n'am herghelie.

Ci așteaptă să mă explic: n'ai să-mi numeri deocamdată decât trei mii de ruble, iar pe celelalte o mie mi-le vei plăti mai târziu.

— Nu-mi trebuie armăsar, nu-mi trebuie. Păstrează-ți armăsarul.

— Ei da, te înțeleg! iapa cea roibă ți-a furat ochii.

— Nu-mi trebuie nici iapă.

— Pentru iapă și pentru calul cel sur pe care l'ai văzut în oraș la droșca mea deschisă, îți iau două mii de ruble, nu mai mult, ne-am înțeles?

— Eu n'am nici o lipsă de cai.

— Atunci îi vinzi. Eu îți garantez că la cel dintâi târg capeți întreit.

— Dacă-i așa dute mai bine însuți la cel mai apropiat târg, și vei avea șase mii de ruble în loc de două.

— Eu știu foarte bine că le pot avea însumi, dar vreau ca să câștigi tu asta.

Cicikof mulțami gazdei sale pentru atâta bună-voință, dar refuză scurt ca să cumpere calul cel sur și iapa cea roibă, cum refuzase armăsarul.

— Ei bine, o să-mi cumperi câni. Îți vind cu un preț așa de scăzut. Ce bucurie să vezi niște brudastai¹⁾ știi tu, cu mustați și cu părul sburlit, cu niște oase încovoiate ca la nici o alta rasă; îți vine să nu-ți crezi nici ochilor nici mânilor, unghiile băgate înăuntrul și laba adunată de tot. Nu lasă nici cea mai mică urmă după ei.

— Câni! mie care nu vânez niciodată!...

— Ce are a face? Eu vreau ca să ai câni. De altfel, ascultă, dacă nu vrei să ai câni să-mi cumperi flașeta, e un instrument minunat. Mă costă cincisprezece sute de ruble, pe onoarea mea; ți-o dau cu nouă sute.

— Și ce vrei tu să fac cu o flașetă? Da, dacă aș fi unul din calicii aceia de germani, care să fără pe drumuri ca să capete câteva groșite învârtind de mâner.

¹⁾ Brudastai e o specie de câne de vânatoare de o eurătenie desăvârșită, care n'are poate soț în afară de Rusia.

— Ah! asta-i cu totul alt soi de flașetă; Germanii n'au flașetă de lemn de acaju ca să meargă la cerșit; asta ar fi prin sine însuși o avere pentru ei. Vreau să ți-o mai arăt odată.

Aici Nozdref prinse pe Cicikof de braț, își împlini datoria să-l țâre în camera vecină, iar acesta binevoit să caute a-și conserva, din picioare, echilibrul pe podeala casei, și știind ce fel de flașetă este, trebui să se resemneze să asculte încă odată de alde *Malbruck pleacă la războiu*. „Dacă vrei să nu plătești în bani gata toate cele nouă sute de ruble, uite ce-i de făcut: eu îți dau flașeta și tot ce am ca suflete moarte, iar tu îmi dai brișca ta și trei sute de ruble pe deasupra. Dă mâna!“

— Superbă combinație! Iar eu am să merg călare purtând flașeta la subsuară, nu-i așa?

— De fel. Eu, ca prieten, îți dau o altă brișcă. Haide la magazie să ți-o arăt. N'ai decât să-i dai culoare pe placul tău și un lustru, și ai o brișcă în adevăr delicioasă.

— Ce plictisitor este afurisitul ăsta de om! uf, nu mai pot! — gândi Cicikof.

Și se hotărî să respingă cu încăpăținare toate brișcele, toate flașetele, armăsarul și caii, cu toată nesimțita încovoitură a coastelor acestora și labele lor adunate, cari nu lasă nici o urmă.

— Brișca, orga și sufletele moarte la un loc... sfânt!

rului său marile mine de cărbuni din Durham. După ce a parcurs dela un capăt la altul districtul minier și a vorbit mult cu asprii lucrători, prințul voi să se scoboare în mine.

Prințul a străbătut în mai multe galerii, ascultând atent explicațiile tehnice ale inginerilor, apoi luă o sapă din mâna unui miner și desprinsе oarecare cantitate de cărbune, care a fost trimis le palatul din Buckingham. Combustibilul a servit două zile pentru încălzitul odăii reginei Victoria. Iar sapa regală se păstrează în muzeul din Buckingham.

Mișcarea studentească în Croația. Printre studenții de toate gradele din Croația s'a pornit o puternică mișcare contra regimului de teroare al guvernului. Elevii gimnaziului superior din Susak, ai școlii comerciale au ținut eri o întrunire, în care au hotărît să continue greva pornită din motive naționale politice. Greviștilor li-s'au alăturat acum elevii multor institute așa că mișcarea lor e generală. Demonstrațiile de stradă curg una după alta. Studenții întonând imne naționale demonstrează sgomotos contra regimului actual. Directorul gimnaziului superior din Susak a dat către părinții studenților, ca și către acei la cari locuiesc studenții, ca să-i îndemne să se abțină dela demonstrație. Directorul însă n'a primit nici un răspuns până acum.

Mișcarea studenților ca și orice mișcare ce e îndreptată contra regimului de guvern din Croația găsește aprobarea tuturor. Cu atât mai puțin va putea deci cineva să îndemne pe studenți de a se liniști când aceștia din convingerea că își împlinesc cea mai mare și mai sfântă datorie națională. Prin felul cum s'a procedat în Croația, s'a făcut mai mult propagandă națională-croată, decât s'ar fi înabușit anumite aspirațiuni.

Acele aspirațiuni vor fi de aci înainte — mulțumită dușmanilor lor — mult mai conștiente și cu mai multă înverșunare urmărite.

Audiție muzicală în palatul dela Cotroceni. În salonul de muzică dela palatul Cotroceni, în România, a avut loc, miercuri d. a., o audiție muzicală.

Au cântat d-șoarele Anghel ficele d-lui Anghel, fost prefect de Prahova, bucăți din Schubert, Brahms și Beethoven. D. Montague Syrett, a cântat arii din Sullivan și Cowen. D-ra Bălănescu a cântat din Aida, cu mult succes. D-na Triteanu a cântat din Wagner.

Acompaniamentul a fost susținut cu un succes desăvârșit de către d. profesor Alfred Glattnier, acompaniator dela conservator.

La audiție au azistat AA. LL. regale principesa Maria, principesa Elisabeta și Mărioara și principele Nicolae, d-nele Dissescu, Take Ionescu, Haret și mai multe alte doamne din elita bucu-reșteană.

Reclamă bună! Toți aceia cari au de anunțat, să cetească ziarul-prospect-călindar al biroului de întreprinderi pentru anunțuri, alui Iulius Leopold în Budapesta bulevardul Elisabeta (Erzsébet körút) nr. 41., apărut acum pe anul 1912 cu un conținut în adevăr instructiv și folositor. Reclama cea mai cu succes se poate face prin biroul lui Iulius Leopold, care lucră cu puteri bune și întro direcție modernă, cum se poate vedea în mod strălucit din scrisorile de recunoștință a anunțătorilor mari, care sunt publicate în prospect. Prin o activitate iscusită și individuală folosindu-se de experiențele și învățăturile făcute timp de mai mulți ani, prin valorizarea inteligenței și a științei, prin o muncă grabnică, sirguincioasă și conștiențioasă i-a succes lui Iuliu Leopold, ca toate firmele mari din țară și din străinătate să-și concentreze anunțurile în biroul lui.

34 de ani în serviciul îngrijirii bolnavilor! Keleti I. firma din Budapesta (IV. Koronahereceg u. 17.) fabrica pentru instrumente medicale de chirurgie și de bandaje, care atât în patrie cât și în străinătate se bucură de cel mai bun renume, în anul acesta a pășit în al 34-lea an de existență. Firma din cauza acestui incident însemnat pentru ea, a eliberat un catalog bogat în figuri fiind la igienă, sănătatea și frumusețea trupului, precum și la îngrijirea bolnavilor de mare folosință, în timpul prezent cel mai practic, iar pe deasupra are un conținut interesant care la origine — la cerere — îl trimite gratis și francat.

Recomandăm on. noștri cetitori cu cea mai mare căldură firma sus amintită, ca cel mai einstit și mai solid isvor de cumpărare. Furnisorul cesar regese de legături patentate pentru vătămături, tot felul de legături, legături pentru pânțete, mașini pentru îndroptarea trupului, picioare artificiale, mâni artificiale, corsete artistice, instrumente electrice de vindecare, căruță pentru bolnavi, articole pentru cosmetică, de călătorie și masaj, tot felul de bandaje pentru îngrijirea bolnavilor.

Deviza susnumitei firme e: Serviciul iute și prompt, aplanare specială, prețuri de fabrică avantajoase. Cele mai perfecte obiecte din patrie. Dacă cereți cataloage, vă rugăm să scrieți că unde ați cedit anunțul.

Nu mai semănța Mauthner cumpără cej ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

CURIOSITĂȚI

Balonul fantomă. Englezii afirmă că au găsit mijlocul să asurzească zgomotul motorului dela balon, făcându-l să treacă prin aer așa fel ca să nu fie auzit. Nu rămânea decât să se găsească mijlocul, prin care aceasta mașină să devie invizibilă și atunci am fi avut o adevărată fantomă aeriană.

Ei bine acum iarăși un englez, baronul de Koenne, zice că a găsit și acet mijloc de a face balonul invizibil. Și anume întrebându-l pentru acoperământ o căptușală de chrominium, metal ușor și strălucitor care reflectă întotdeauna colorațiunea mediului său.

Cu toate că ideea este foarte ingenioasă totuși ea nu poate însă garanta întotdeauna invizibilitatea. Pe vreme de soare balonul va străluci așa fel încât va fi și mai vizibil decât celelalte baloane. Dar pe vreme de nori, e probabil că are balonul fantomă.

Bibliografie

—x—

A apărut:

„Săptămâna politică și culturală“ anul II nr. 11 cu următorul cuprins:

In. C. R. Mircea, Agitațiuni tendențioase. Un contribuabil, Recensământul general din 1910. dr. D. Tatușescu, Conferința sanitară dela Paris (IV.) Red. „Tinerimea română“ și 24 ianuarie. V. V. Haneș, Parabolele postului Stamatiad. Cronicar, Evenimente politice, — Interne. — Externe. Supliment din scrierile inedite ale lui Ștefan D. Grecianu: Genealogiile documentate ale familiilor boierești. — (Băzești) (urmare). Cărți. S. Mehedinti; Către noua generație. — N. Moisescu: Școala veche și școala nouă. — Căpitan Nică. Istoricul școlii militare de infanterie. — Ilustrații: I. P. S. Arhiepiscop Konon Avramescu Donici, rostind cuvântarea de mulțumire după alegerea I. P. S. Sale Mitropolit Primat, în ședința marelui, colegiu, întrunit în sala adunării deputaților, la 14 februarie 1912. București.

POȘTA REDACȚIEI

I. B. în R. S'a primit corespondența despre care amintesci, dar fiind cam întârziată nu s'a putut publica. Pentru ceace ne trimiți azi, îți mulțumim.

„Lumina“. — Suntem informați, că în scurtă vreme acest ziar își va face apariția. Va fi un ziar independent; un ziar de cultură și de informații folositoare publicului românesc. Il așteptăm.

Redactor responsabil: Atanastu Hălmăgian.

— Ba de fel! — zise Cicikof, — eu nu vreau.

— Și pentru ce nu vrei?

— Nu vreau pur și simplu fiindcă nu vreau, și motivul acesta e destul.

— Poftim, uite cum ești tu! așa în nici un chip, ca tine, cineva nu poate, cum se petrece în totdeauna între buni prieteni și camarazi, să facă schimb... De fapt, eu sunt acela care s'a înșelat, sunt oameni cu două fețe; asta-i ușor de cunoscut.

— Ei da, nu sunt dobitoce de tot, asta-i. Judecă singur: avere-aș eu cel mai mic bun simț să cumpăr lucruri de cari n'am nici o trebuință?

— Așa-i, nu-ți uita cuvântul; te cunosc eu acuma bine, ai fost întotdeauna un moșier! Ei bine, ascultă, facem o mică bancă, vrei? Imi pun toți morții pe o carte și flașnetă cu morții, hai?

— Aș! a juca la bancă înseamnă să te azardezi în necunoscut, — zise Cicikof.

Și în aceeaș clipă el aruncă pieziș o privire atentă asupra cărților de joc, pe cari gazda sa le ținea de multă vreme în mâni. Tăietura colțurilor și împesitătura de pe dosul cărților îi păreau suspecte.

— Necunoscutul? unde ți-e necunoscutul? Nu-i nimic necunoscut aici! să ai numai norocul pe partea ta și câștigi la nesfârșit. Uite o carte... h! ce noroc! zise el începând a împărți cărțile ca și atâtea tovarășul, ce noroc! dar ce noroc!!! Și

cum îți mai pică! Aleo! aleo! aleo! uite blăstămatul de nouă pe care mi-am pierdut în bălcu tot ce puteam pierde. Aveam presimțirea, că am să fiu vândut, și cu toate astea, închizând ochii, mă gândiam în mine: „Pe toți dracii; vinde-mă, ruinează-mă, afurisitul de nouă!“

În vreme ce Nozdref își povestea pătania din târg și se deda la mica sa manoperă, Porphiri aduse o sticlă. Dar Cicikof refuză vinul ca și jocul în cărți.

— Cum se face că tu vrei să joci? — zise Nozdref.

— Nu sunt dispus; și apoi, mărturisesc, în genere, nu-mi place jocul în cărți.

— Cum se face că ție nu-ți place jocul în cărți?

— Nu-mi place, și atât tot — răspuse Cicikof ridicând din umeri.

— Ei bine, atunci nu ești vre-o marfă de preț.

— Așa am fost creat, așa am rămas.

— Ești o pușlamă, iată ceace e demonstrat. Gândiam mai nainte, că ești un om destul de cum se cade. Cineva nu-ți poate vorbi cum vorbești unui egal al său; n'ai o clipă de avânt și nici umbră de sinceritate. Ești un alt Sabakevici, un calic, un urăcios ca el.

— Și pentru ce mă inzulți? sunt eu atâtea de vinovat, că n'am gust de joc? Vinde-mi sufletele

tale moarte, vinde-mi-le, dacă ai inimă să hotărăști un preț de vânzare pentru ceace nu mai este.

— O să ai pe dracu, dobitocele! Eu aveam de gând să-ți dau sufletele mele moarte pe nimic, acuma nu le dau nici nu le joc. Promite-mi trei țări, și n'o să le ai. Iată un pendant nesuferit! spre pildă, iată o secătură! Din clipa asta nu mai vreau să mai am vre-o legătură cu tine. Hei, Porphiri! mergi de spune la grăjdar să nu dea ovăș la caii lui... n'au decât se mulțumească cu fân.

Cicikof nu s'ar fi așteptat cu nici un chip la o concluziune ca aceasta. Nozdref adaugă adresându-se către el: „Aș vrea din tot sufletul meu să nu te fi cunoscut niciodată!“

Era acum, pe cum se vede, neînțelegeră între gazdă și oaspe, dar nu ruptură; proba e că după explicațiunile acestea ei au cinat împreună. Dar nu se arată nici unul din vinurile acelea cu nume savante; singura sticlă care fu pusă pe masă între cei doi meseni purta pe sticlută numele de vin de Cipru; conținutul era un vin strășnic de prost.

După cină, Nozdref zise lui Cicikof, luându-l într-o odaie lăaturalnică, unde i se pregătise un pat: „Uite-ți patul: dar nu vreau să-ți poftesc noapte bună; nu faci!“ Și ieși.

(Va urma.)

Dr. Rosenberg Miksa, avocat
și-a deschis

cancelarie advocațională
in Vârșet, strada Reședinței nr. 34

Un milion

de viață de vie pentru altoit „Riparia-Portalis“ (Glorie de Mantpellier) se află de vânzare la preotul **Petru Pelle** din Miniș (comit. Arad.)

GREȘESC FOARTE MULT

aceia cari în contra reumei, podagrei, înțepăturilor, sfâșierilor, durerilor de spinare și spate, dureri de oase etc. **in locul**

REPARATORULUI lui **Kriegner** întrebunțează imitații.

Recomandăm urgent oricărui suferind de reumă și tuturor acolora, cari sufer de boale amintite mai sus sau de recoală și eurențe, că imediat să întrebunțeze veritabilul

REPARATOR a lui **Kriegner**

care se pregătește exclusiv în **farmacia Kriegner Budapeste, Kalvin-tér**, deci să se trimită scrisorile de comandă. Prețul unei sticle mici 1 cor., o sticlă mare 2 cor.

Cu poșta 5 sticle mici franco 5 cor., sau 3 sticle mari 6 coroane.

Acest medicament vechiu excelent este mai bun decât oricare spirt, deoarece el după o singură frecare vindecă și nu numai alină durerile, ci după câteva zile ele și încetează.

Caut

un candidat de avocat

pentru cancelaria mea advocațională, cu plată staverită după înțelegere reciprocă.

Dr. Aurel Grozda, adv.
Körösbökény (Buteni).
(com. Arad).

Se caută

un candidat de avocat

în cancelaria dlui **Dr. Vasile Avramescu** M.-Radna.

Parfurmurile cele mai moderne și toffelul de cosmetică să găsească la :

drogeria

bine asortate „Angyal“

Török Andor és T-sa

Arad, Andrassy-tér 20.

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, îngrădituri, site,
:: rolete de oțel și matrațe ::

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public toffelul de lucruri de brânse, cari se află în magazinul firmei, cu prețuri ieftine.

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Cine voiește

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

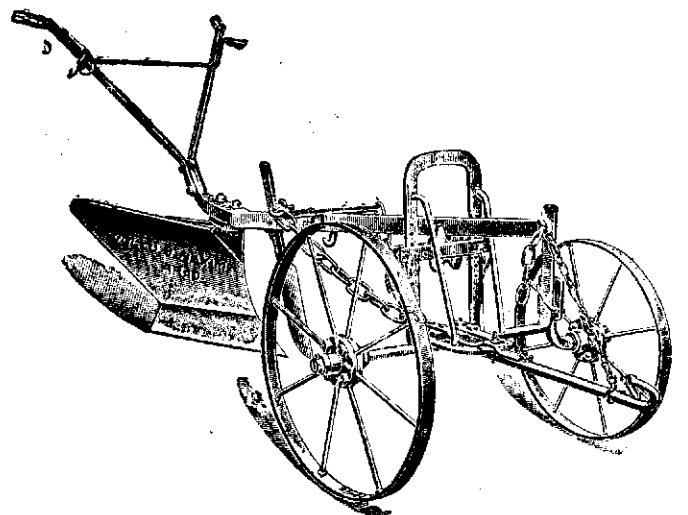
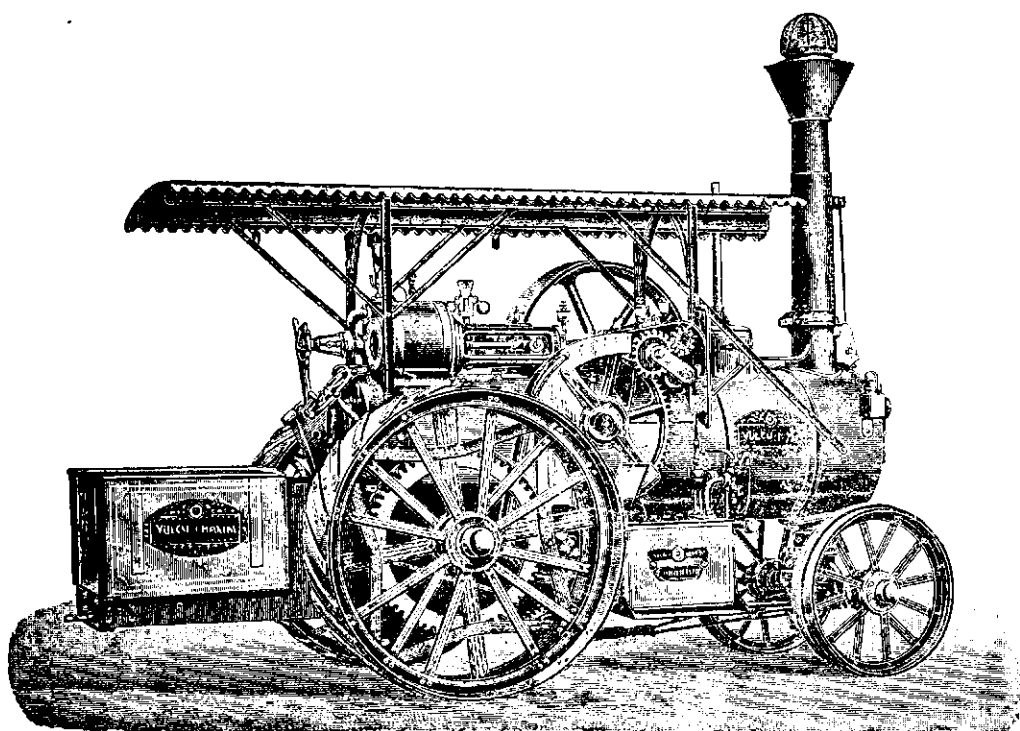
Creciun & Voda
din Lugoș,

care dispune de căzării mari proprii în Banat și Ardeal.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Toffelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tălat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez toffelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Cărămidă

se capătă la jos subscrisul, în fabrica de cărămidă din apropierea gării

KIRLE ANTAL
Florián-utca 6/b szám.

BINETH IGNÁCZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Recomand magazinul meu bogat asortat în : :
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand
≡ atelierul meu de blănărie ≡
pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

1878—1912

Fabrica de instrumente chirurgicale-medicale și bandaje a firmei din Budapesta (IV. Koronaherceg-u. 17)

KELETI I.

își va serba aniversarea existenței sale de 34 ani.

Firma cu ocaziunea aceasta va eda un

Catalog iubilare ilustrat bogat

și fără păreche în felul său, care va da toate orientările de lipsă în specialitatea aceasta, conține cele mai moderne noutăți cu explicațiile de lipsă și cu o împărțea după specialitate. Se trimite oricui — la cerere — gratis și fără spese de poștă.

Articlii principali și specialitățile firmei:

Articlii de gumă igienice.
Bandaje pentru vătămătură (brev. ces. și reg.)
Mașinării pentru îndreptarea corpului.
Mâni și picioare artificiale, corsete, cingătoare de foale și proptitoare pentru piept și pentru îndreptarea spatelor.
Ciorapi de gumă, instrumente electroterapeutice, căruțe pentru morboși de împins și scaune-closete de chilie.
Articlii cosmetici, de călătorie, de message și manicule, cari sunt trebuincioși la îngrijirea morboșilor și corespunzător pentru comoditatea lor.

Principiul de comerț al ei este: o servire promptă și repede, o rezolvire de specialitate a comandelor, prețuri de fabrică convenabile, cea mai perfectă industrie din patrie!

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

GEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VÂRȘET STR. KUDRITZER
No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ
CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ
NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU
PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPARA PE LÂNGĂ
PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PAR-
DISEIE PENTRU DAME ȘI COPII,
DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM
ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICJ No. 10.

(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în orice stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann

≡ Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de : :

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ținea decât
scurt timp.

23 metri pânză 6—6.50, 7—7.50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
saie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7.50—9.50
fl. Se găsesc de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2.50 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2.50 fl. Preț de reclame mai fine 3.50—4.75.

Ciorapi negri și suri pentru copii pe prețuri nimitor de scăzute.

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința foștilor mei mușterii, on. public și tuturor aceloră, cari m'au cunoscut sub numele de SEE-LINGER M. ANDOR, că mi-am maghiarizat numele de familie în ARALI și sub această nouă firmă am deschis o prăvălie de ciobotărie în strada Salacz nr. 1 în localitățile Rónay Jenő, dela care am cumpărat depozitul și atelierul. Noua prăvălie am reînnoit-o cu marfă indigenă, americană și engleză, vânzând marfa veche, luată dela Rónay în prețul fabricii. Țin în depozit orice ghețe de domni, dame și copii, ghețe de bal, păpuși și pantofi.

Cu stimă:

Aradi (Seelinger) M. Andor
str. Salacz nr. 1.

Recomandăm

≡ atelierul (salonul) nostru de croitorie ≡

bine aranjat cu tot felul de stofe moderne atât din patrie, cât și străinătate precum: engleze, franceze și scoțiene, în depozit mare, lucru solid și punctuos pe lângă prețuri moderate.

On. domni din provincă să binevoiască a ne aviza prin o carte poștală, noi în spesele noastre, vom călători la locul chemat. Rugăm binevoitorul sprijin al inteligenței române.

Cu deosebită stimă:

PETRICĂȘ și ANCA măestri croitori.
CLUJ, strada Kossuth Lajos, nr. 24 etaj. I.

Primul deposit românesc de

**piane,
pianine și
armoniiuri**

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Impăratul roman“), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

! Nou atelier de măsurie !

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Arad, strada Wesselényi nr. 1 mi-am deschis un atelier de tâmplărie pentru zidiri și mobile.

Primesc spre efectuare: lucrări pentru zidiri, mobile, portale și aranjamente de prăvălii corespunzătoare pentru timpul prezent în executare modernă, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerând sprijinul on. public semnez cu toată stima:

IOAN PAPP, măsar de mobile și zidiri.
ARAD, strada Wesselényi nr. 1.

La tipografia „CONCORDIA“ din Arad, strada Zrinyi nr. 11a se află de vânzare frumosul roman, scris de marele filo-român BJÖRNSTJERNE
::: **BJÖRNSON** :::

■ „MARY“ ■

Traducere liberă de HOREA PETRA-PETRESCU.

Prețul unui exemplar 1 cor. + 10 fileri porto.
La comanda de 10 exemplare se expediază franco. :: Pentru România și străinătate 1-20 Lei + 20 bani porto. _____

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

**Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
_____ 80 fileri. _____

Se capătă la singurul preparator

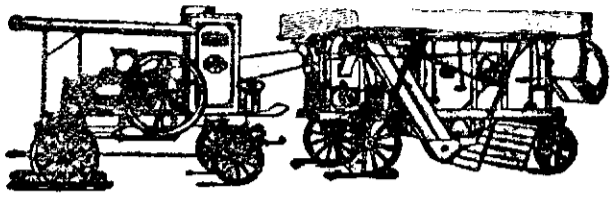
Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construiește în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

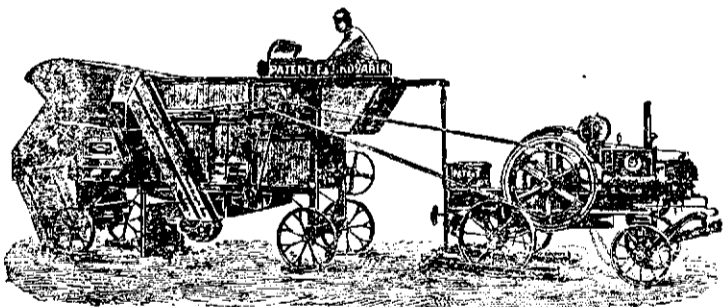
Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

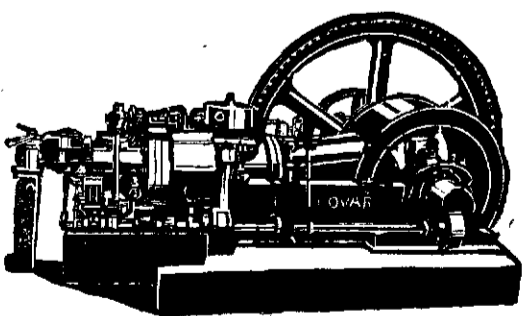
Cinei fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Fabricat de primul rang.

Chezășie pentru funcțiune sigură.

Cel mai nou sistem de mașini de treerat cu abur sau motor, construcție patentă.

Motoare cu olei brut și motoare sugătoare cu gaz, presiune mare, sistem Diesel.

Despărțământ pentru tot felul de mașini agronomice. Mașini de abur, de treerat, secerat, cosât, sămănat etc. în cea mai solidă executare.

Kovárik F. és J.

Prossnitzzi gép- és motorgyár r.-társ. fióktelepe.

Budapest, V., Szabadság-tér. Nr. 14.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparocassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA,

directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. —

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afari sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca gener. de asigurare“

Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei“).

Arme de vânătoare

sistem Novotny,

Revolvere

sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberțe și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoeluri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate moderne de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și tot felul de articole de sport cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	”	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	{ foc	119,830.992-—
	{ viață	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	”	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Atelierul tipografic al ziarului „Românul” și a foii populare a partidului național român din Ungaria, „Poporul Român”. Anunță cu a-dânc respect o-noratului pu-blic românească întrarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului, stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Librăria Diecezană

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 35. — Telefon nrul 266. —

Mare deposit de recvizite și cărți bisericești

Potire de bronz aurit 25 cm. înalt cu discul aurit . . . . . Cor. 36.—

Potire cu paharul și discul din argint curat și aurite . . . . . à 80 și 100 cor.

Potire din argint curat întregi cu disc și aurit dela 200—300 cor.

Cutie pentru mir la sfânt. botez din argint China 26 Cor.

Cutie pentru sfânta cuminecătură la morboși din argint China cor. 30.—

Candele din alpaca à 6.50, 7.50, 8.50, 12, 15, 24 și 30 cor. bucata

Cădelnițe din alpaca à 18, 22, 24, 30 și 50 cor. bucata

Vase pentru apă și vin din cristal cu tava alpaca cor. 7.—, cu vasele și tava din alpaca cor. 22.

Cruci pe altar cu pedestal din lemn, frumos lucrate à 4 cor., din argint China cu D-nul Hristos gravat în cruce și cu decoruri aurite cor. 12.50 și 20 cor. buc. din argint China cu D. Hristos în Email și cu decoruri aurite 16—32 cor., și 40 cor. bucata.

Linguriță pentru sfânta cuminecătură din bronz aurit cor. 4, din argint curat și aurită e. 9.

Copie din bronz aurită cor. 4, din argint curat aurită cor. 13.

Disc cu steluță din bronz aurit cor. 15. Steluță separat 6.50 discul separat cor. 9.50 Disc cu steluță din argint curat și aurit cor. 30

Fesnice pe altar cu 2 lumini din bronz aurit cor 30, cu 3 lumini din argint cor. 60.

Fesnice înaintea altarului cu 3 lumini din lemn tare frumos lucrate, cu decoruri aurite și argintate 150 cm. înalte păr. cor. 100.

Tetrapod frumos lucrat, cu decoruri aurite și argintate cor. 30.

Chivot din lemn frumos lucrate cu decoruri aurite cor. 100.

Litier din alpaca foarte frumos cor. 130.

Ripide din lemn frumos lucrate și aurite à 20—24 și 30 cor. bucata. Ripide din aramă frumos lucrate à 50—60 cor. buc.

Candelabre (policandre) pentru biserică din bronz curat și aurite, foarte frumoase pentru 12 lumini à cor. 110—120—140 și 220 cor. buc. Pentru 24 lumini și cu prisme cristal à 200—260 cor. Cu 36 lumini à 300—400 cor. Cu 48-60-72 și 90 lumini à 1000—1400 cor.

Ornate (odăjdii) bisericești în toate execuțiile 145—1000 cor.

Prapori în toate mărimile și colorile dorite dela 70—100—1000 cor.

Pălării preoțești 10 cor. bucata

Brâne preoțești metrul à 10—15 cor.

Prăznicare execuție foarte frumoasă lucrate, pe lemn de tei conform prescrierii bisericești noastre à coroane 9 bucata, pe pleu cu rame aurite cor. 9.

Cărți bisericești.

Apostolul cu litere latine legat simplu cor. 9.50

legat în piele roșie cu copcii „ 11.50

Motivelnicul cu litere cirile legat . . . . . „ 5.—

Motivelnic cu litere latine și legat în piele cu copcii . . . . . cor. 13.50

Evanghelie cu litere latine leg. în piele roșie cu copcii . . . . . cor. 25.—

Legată în catifea roșie cu cei 4 evangheliști la colțuri și în mijloc cu răstignirea Domnului. . . . . cor. 110.—

Octoich mare cu litere latine legat în piele cu copcii . . . . . cor. 27.—

Mineile pe 12 luni în 12 volume cu litere latine, fiecare legat separat în piele și cu copcii . . . . . cor. 186.—

Triodul împreună cu strajnicul cu litere latine legată în piele roșie cu copcii . cor. 27.—